Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2025)0174

Julkiset hankinnat

Euroopan parlamentin päätöslauselma 9. syyskuuta 2025 julkisista hankinnoista (2024/2103(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 114, 151 ja 156 artiklan,

– ottaa huomioon julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta 26. helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/24/EU[1],

– ottaa huomioon vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta 26. helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU[2],

– ottaa huomioon neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi 11. joulukuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/66/EY[3] (muutoksenhakukeinoja koskeva direktiivi),

– ottaa huomioon kolmansien maiden talouden toimijoiden, tavaroiden ja palvelujen pääsystä unionin julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten markkinoille sekä unionin talouden toimijoiden, tavaroiden ja palvelujen kolmansien maiden julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten markkinoille pääsyä koskevia neuvotteluja tukevista menettelyistä 23. kesäkuuta 2022 annetun

---

1 EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj.
2 EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj.
3 EUVL L 335, 20.12.2007, s. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/66/oj.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/1031 (kansainvälisten julkisten hankintojen väline – IPI)[1],

– ottaa huomioon tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista 17. huhtikuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882 (esteettömyyttä koskeva eurooppalainen säädös)[2] ja julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta 26. lokakuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/2102 (verkkopalvelujen saavutettavuusdirektiivi)[3],

– ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen 30. tammikuuta 2020 antaman tuomion asiassa C-395/18, Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA vastaan Consip SpA ja Ministero dell'Economia e delle Finanze[4],

– ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen hiljattain antamat tuomiot ulkomaisten tarjoajien osallistumisesta EU:n julkisiin hankintamenettelyihin, erityisesti 22. lokakuuta 2024 annetun tuomion asiassa C-652/22, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ vastaan Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave[5] ja 13. maaliskuuta 2025 annetun tuomion asiassa C-266/22, CRRC Qingdao Sifang CO Ltd, Astra Vagoane Călători SA vastaan Autoritatea pentru Reformă Feroviară ja Alstom Ferroviaria SpA[6],

– ottaa huomioon vuonna 2012 tehdyn julkisia hankintoja koskevan Maailman kauppajärjestön (WTO) sopimuksen,

– ottaa huomioon 11. helmikuuta 2025 julkaistun komission työohjelman 2025 "Yhdessä eteenpäin: rohkeammin, yksinkertaisemmin ja nopeammin toimiva unioni" (COM(2025)0045),

– ottaa huomioon 26. helmikuuta 2025 annetun komission tiedonannon "Puhtaan teollisen kehityksen ohjelma: kilpailukykyyn ja vähähiilistämiseen tähtäävä yhteinen etenemissuunnitelma" (COM(2025)0085),

---

1 EUVL L 173, 30.6.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1031/oj.

2 EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj.

3 EUVL L 327, 2.12.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj.

4 Unionin tuomioistuimen tuomio 30.1.2020, Tim SpA – Direzione e coordinamento Vivendi SA vastaan Consip SpA ja Ministero dell'Economia e delle Finanze, C-395/18, ECLI:EU:C:2020:58.

5 Unionin tuomioistuimen tuomio 22.10.2024, Kolin Inşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ vastaan Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave, C-652/22, ECLI:EU:C:2024:910.

6 Unionin tuomioistuimen tuomio 13.3.2025, CRRC Qingdao Sifang CO Ltd, Astra Vagoane Călători SA v. Autoritatea pentru Reformă Feroviară ja Alstom Ferroviaria SpA, C-266/22, ECLI:EU:C:2025:178.

– ottaa huomioon 29. tammikuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”EU:n kilpailukykykompassi” (COM(2025)0030),

– ottaa huomioon 19. kesäkuuta 2024 annetun komission tiedonannon ”Talouspolitiikan EU-ohjausjakso 2024 – Kevätpaketti” (COM(2024)0600),

– ottaa huomioon komission kertomuksen ”SME needs analysis in Public Procurement” (2021)[1],

– ottaa huomioon 9. joulukuuta 2021 annetun komission tiedonannon ”Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma” (COM(2021)0778),

– ottaa huomioon vuonna 1949 tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen C94 työlausekkeista välikirjoissa, joissa julkinen viranomainen on sopimuspuolena,

– ottaa huomioon 3. lokakuuta 2017 annetun komission tiedonannon ”Julkiset hankinnat toimiviksi Euroopassa ja Euroopan hyväksi” (COM(2017)0572),

– ottaa huomioon 4. joulukuuta 2024 annetun Euroopan alueiden komitean lausunnon ”Euroopan alueiden häiriönkestävyydestä huolehtiminen: talouden häiriönsietokyvyn vahvistaminen paikallis- ja aluetasolla sisämarkkinoiden strategisen kehittämisen yhteydessä”[2],

– ottaa huomioon 4. joulukuuta 2023 julkaistun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 28/2023 ”Julkiset hankinnat EU:ssa – Urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista käytävä kilpailu väheni vuotta 2021 edeltäneiden kymmenen vuoden aikana”, (jäljempänä ’tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus’,

– ottaa huomioon 24. toukokuuta 2024 annetut neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 28/2023 ”Lisätään oikeudenmukaista ja tehokasta kilpailua EU:n urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista”[3],

---

1 Euroopan komissio: sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto, t33, Celotti, P., Alessandrini, M., Valenza, A. ja muut, ”SME needs analysis in public procurement – Final report”, julkaisutoimisto, 2021, https://data.europa.eu/doi/10.2873/86199.

2 EUVL C, C/2024/7061, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj.

3 EUVL C, C/2024/3521, 3.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3521/oj, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3521/oj.

– ottaa huomioon 16. joulukuuta 2020 antamansa päätöslauselman Euroopan uudesta pk-yritysstrategiasta[1],

– ottaa huomioon 13. heinäkuuta 2023 antamansa päätöslauselman pk-yritysunionin tilanteesta[2],

– ottaa huomioon 20. toukokuuta 2021 annetun komission kertomuksen ”Kansallisten hankintapolitiikkojen toteuttaminen ja parhaat käytännöt sisämarkkinoilla” (COM(2021)0245),

– ottaa huomioon 24. lokakuuta 2023 julkaistun Euroopan parlamentin tutkimuksen ”The social impact of public procurement – Can the EU do more?[3]

– ottaa huomioon toukokuussa 2024 julkaistun Euroopan työviranomaisen (ELA) raportin ”Evaluating policy responses to prevent undeclared work in public procurement contracts”,

– ottaa huomioon 9. syyskuuta 2024 julkaistun Mario Draghin raportin ”The future of European competitiveness” (Draghin raportti) ja 17. huhtikuuta 2024 julkaistun Enrico Lettan raportin ”Much more than a market” (Lettan raportti),

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon kansainvälisen kaupan valiokunnan ja työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan lausunnot,

– ottaa huomioon sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan mietinnön (A10-0147/2025),

A. toteaa, että julkisten hankintojen osuus EU:n bruttokansantuotteesta on noin 14 prosenttia ja ne edistävät merkittävästi talouskasvua, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) keskuudessa, innovointia, kestävyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä paikallista teollisuutta ja laadukkaiden työpaikkojen tarjontaa EU:ssa ja tukevat siirtymistä häiriönsietokykyisiin toimitusketjuihin ja liiketoimintamalleihin muun muassa alihankintaketjuissa;

B. ottaa huomioon, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat EU:n suurimpia investoijia ja hankintaviranomaisia ja että niiden toimintaa rajoittavat yhä enemmän tiukat EU:n ja kansalliset säännöt, monimutkaiset oikeudelliset vaatimukset ja menettelyt sekä kohtuuttomat hallinnolliset rasitteet, minkä lisäksi niillä on jatkuva

---

1 EUVL C 445, 29.10.2021, s. 2.
2 EUVL C, C/2024/4013, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4013/oj.
3 Euroopan parlamentti: talous-, tiede- ja elämänlaatuasioiden politiikkayksikkö, sisäasioiden pääosasto, Caimi, V. ja Sansonetti, S., ”The social impact of public procurement – Can the EU do more?”, lokakuu 2023.

pula taloudellisista resursseista, pätevästä henkilöstöstä ja teknisestä asiantuntemuksesta, erityisesti kuntien ja pienempien alueiden tasolla, mikä johtaa usein keskeisten tehtävien ulkoistamiseen ulkopuolisille tahoille ja näin lisää taloudellista rasitusta ja viivästyttää menettelyjä;

C. ottaa huomioon, että julkiset hankinnat voivat edistää heijastusvaikutuksia, jotka lisäävät kestävien tavaroiden ja palvelujen kysyntää koko markkinoilla, sekä voivat tukea edelläkävijämarkkinoiden syntyä;

D. ottaa huomioon, että vuoden 2014 uudistuksella pyrittiin yksinkertaistamaan menettelyjä, lisäämään avoimuutta, tehostamaan korruption torjuntaa, edistämään pk-yritysten ja innovatiivisten startup-yritysten osallistumista ja integroimaan julkisia hankintoja koskevat strategiset tavoitteet vapaaehtoisuuteen perustuvan lähestymistavan avulla, mutta että avoimuuteen, tehokkuuteen, muiden kuin hintaperusteiden laajempaan käyttöön ja yhdenmukaistamiseen, tietojen saatavuuteen ja täytäntöönpanon selkeyttämiseen sekä petosten ja korruption torjuntaan liittyy edelleen haasteita;

E. ottaa huomioon, että vuoden 2014 uudistuksella otettiin käyttöön kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteet, joiden tarkoituksena oli kannustaa käyttämään julkisten hankintasopimusten tekemisessä laadullisia perusteita, kuten ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia näkökohtia; ottaa huomioon, että Euroopan tilintarkastustuomioistuimen mukaan merkittävä osa sopimuksista tehtiin vuonna 2021 edelleen ainoastaan alhaisinta hintaa koskevan perusteen pohjalta; ottaa huomioon, että 20 jäsenvaltiossa yli 50 prosenttia julkisista tarjouskilpailuista ratkaistiin pelkästään hinnan perusteella vuonna 2023 ja että näistä jäsenvaltiosta kymmenen ratkaisi yli 80 prosenttia julkisista tarjouskilpailuistaan pelkästään hinnan perusteella;

F. ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa todettiin, että kilpailu julkisista hankinnoista on vähentynyt vuodesta 2014 ja että alhaisin hinta on jopa kasvattanut suosiotaan myöntämisperusteena useimmissa jäsenvaltioissa tarkastelujakson aikana;

G. ottaa huomioon, että EU:n hankintojen kynnysarvot tavara-, palvelu- ja rakennusurakoille ovat pysyneet käytännöllisesti katsoen muuttumattomina vuodesta 1994 lähtien; toteaa, että nämä markkinahintojen perusteella korjatut kynnysarvot jatkavat reaalista laskuaan; toteaa, että tämän seurauksena yhä useammat pienemmät sopimukset on nyt kilpailutettava EU:n tasolla menettelyillä, jotka ovat usein pitkiä ja monimutkaisia;

H. ottaa huomioon ELAn todenneen, että kun ainoana valintaperusteena käytetään alhaisinta hintaa, pimeän työn riski kasvaa

työvoimakustannuksiin kohdistuvan paineen vuoksi; ottaa huomioon, että ELA totesi myös olevan yleisesti tunnustettua, että alhaisinta hintaa koskevan perusteen asettaminen etusijalle julkisissa hankinnoissa voi luoda olot, joissa työlainsäädännön rikkominen on todennäköisempää kustannusten vähentämispaineiden ja riittämättömän valvonnan vuoksi, ja että alhaisinta hintaa koskeva peruste voi kannustaa toimeksisaajia toimimaan pimeästi kustannusten vähentämiseksi ja työlainsäädännön kiertämiseksi;

I. ottaa huomioon, että pk-yritysten tarpeita julkisissa hankinnoissa käsittelevässä komission loppuraportissa ”SME needs analysis in public procurement”[1] todetaan, että julkisia hankintoja koskevia käytäntöjä on tarpeen selkeyttää, yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa ottaen kuitenkin huomioon jäsenvaltioiden erityispiirteet ja erilaiset hallintojärjestelmät;

J. ottaa huomioon, että suorien rajatylittävien hankintojen osuus on edelleen vain viisi prosenttia[2] kaikista hankintasopimuksista, mikä viittaa siihen, että rajatylittävän kilpailun ja markkinoille pääsyn tiellä on edelleen esteitä ja menettelyt ovat yhä monimutkaisia; ottaa huomioon, että tässä luvussa ei oteta huomioon muihin jäsenvaltioihin sijoittuneiden tytäryhtiöiden osallistumista hankintamenettelyyn siinä maassa, jossa hankintamenettely toteutetaan;

K. ottaa huomioon, että komissio nostaa esille useita oikeudellista epävarmuutta aiheuttavia tekijöitä sosiaalisesti vastuullisten ja innovatiivisten julkisten hankintojen edistämisessä[3]; toteaa, että näitä oikeudellista epävarmuutta aiheuttavia tekijöitä ovat muun muassa ongelmat, jotka koskevat sosiaalisten näkökohtien liittämistä yhteyttä sopimuksen kohteeseen;

L. ottaa huomioon, että komission puheenjohtaja on sitoutunut julkisia hankintoja koskevan kehyksen tarkistukseen, jotta mahdollistetaan ”se, että eurooppalaiset tuotteet voidaan asettaa etusijalle tietyillä strategisilla aloilla tehtävissä julkisissa hankinnoissa[4]”;

---

1 Euroopan komissio: sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto ja muut, ”SME needs analysis in public procurement – Final report”, julkaisutoimisto, 2021.

2 Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 28/2023: Julkiset hankinnat EU:ssa – Urakka-, tavara- ja palveluhankintasopimuksista käytävä kilpailu väheni vuotta 2021 edeltäneiden kymmenen vuoden aikana, Euroopan tilintarkastustuomioistuin, 2023.

3 Komission kertomus, annettu 20. toukokuuta 2021, ”Kansallisten hankintapolitiikkojen toteuttaminen ja parhaat käytännöt sisämarkkinoilla” (COM(2021)0245).

4 Komission puheenjohtajan 18. heinäkuuta 2024 antamat poliittiset suuntaviivat ”Euroopan valinta – Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2024–2029”, s. 13.

M. katsoo, että julkisia hankintoja koskevien direktiivien tarkistamisessa olisi keskityttävä edistämään laadullisten perusteiden soveltamista, virtaviivaistamaan hankintamenettelyjä ja varmistamaan paras mahdollinen vastine veronmaksajien rahoille; katsoo kuitenkin, että julkisia hankintoja koskevissa säännöissä on otettava huomioon eri alojen ja toimialojen ominaispiirteet ja hankintaviranomaisten erityistavoitteet sekä tiedostettava, että yhdenmukainen lähestymistapa sääntelytoimenpiteisiin, kuten maksuehtoihin, ei välttämättä sovellu kaikille aloille ja että alakohtaisiin sääntöihin tarvitaan räätälöityjä säännöksiä sen varmistamiseksi, että yleiset hankintakehykset vastaavat toimialakohtaisia toiminnallisia ja taloudellisia realiteetteja; katsoo, että voittavat tarjoukset olisi valittava sen mukaan, mitä yksittäinen hankintaviranomainen pitää tehtyjen tarjousten joukosta taloudellisesti parhaana ratkaisuna laadun ja joustavuuden korostamiseksi julkisissa hankinnoissa;

N. katsoo, että julkiset hankinnat ovat edelleen puolueeton ja menettelyllinen väline, jolla säännellään viranomaisten tapaa ostaa tavaroita ja palveluja, ei sitä, mitä ne ostavat;

O. katsoo, että ottaen huomioon Euroopan teolliseen suvereniteettiin liittyvät haasteet sekä tarve säilyttää ja vahvistaa Euroopan työpaikkoja ja taitotietoa julkisia hankintoja olisi käytettävä tärkeänä strategisena välineenä, jolla edistetään lisäarvon luomista EU:ssa ja parannetaan siten teollisuuden häiriönsietokykyä ja eurooppalaisten toimitusketjujen kestävyyttä;

P. katsoo, että EU:n hankintaviranomaisten olisi voitava asettaa etusijalle tarjoukset, joihin sisältyy merkittävä osuus EU:ssa tuotettavaa lisäarvoa;

Q. katsoo, että kestävyysperusteiden käytöllä voidaan edistää EU:n ympäristötavoitteiden saavuttamista edellyttäen, että perusteet ovat selkeästi määriteltyjä ja oikeasuhteisia eivätkä rajoita hankintaviranomaisten mahdollisuuksia täyttää todelliset hankintatarpeensa;

R. ottaa huomioon, että hankintaviranomaiset toimivat erilaisissa paikallisissa olosuhteissa ja markkinaolosuhteissa ja niiden on säilytettävä vapaus määritellä hankintojen kohde, laajuus ja strategiset painopisteet todellisten tarpeidensa ja valmiuksiensa mukaisesti; katsoo, että suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteen mukaisuus on turvattava kaikissa kestäviä hankintoja koskevissa EU:n tason lähestymistavoissa;

S. ottaa huomioon, että on tarpeen vahvistaa luottamusta julkisiin hankintoihin; toteaa, että avoimuuden ja oikeudenmukaisuuden puute hankintamenettelyissä, mukaan lukien suosimiseen, epäselviin valintaperusteisiin, riittämättömiin valvontamekanismeihin sekä poissulkemisen ja seuraamusten riittämättömyyteen liittyvät huolenaiheet, heikentää luottamusta julkisiin hankintoihin ja tarjoaa

tilaisuuksia korruptioon; katsoo, että alhaisinta hintaa koskevan perusteen liiallinen käyttö voi joissakin tapauksissa aiheuttaa laskupaineita palvelujen laadulle sekä turvallisuudelle ja työoloille ja että sillä voi olla pitkällä aikavälillä haitallinen taloudellinen vaikutus hankintaviranomaisiin; toteaa, että on ilmennyt tapauksia, joissa hankintasopimuksia on tehty ilman todellista kilpailua ja joissa niiden valintaperusteet ovat olleet epäselviä eikä niissä ole edellytetty tehokasta ulkoista valvontaa, mikä korostaa tarvetta vahvistaa kiireellisesti avoimuus-, yhdenvertaisuus- ja laillisuusperiaatteita hankintamenettelyjen kaikissa vaiheissa;

T. toteaa, että EU:n yrityksillä, erityisesti pk-yrityksillä, on huomattavia vaikeuksia päästä kansainvälisille julkisten hankintojen markkinoille EU:n ulkopuolisten maiden protektionistisen politiikan vuoksi, kun EU taas on säilyttänyt hankintamarkkinansa yhtenä maailman avoimimmista, mikä aiheuttaa epäoikeudenmukaista kilpailuhaittaa EU:n yrityksille; toteaa, että protektionistisen politiikan lisäksi reilua kilpailua vääristävät usein myös EU:n ulkopuolisten maiden hallitusten tuotteille osoittamat tuet, syrjivät toimenpiteet sekä vastavuoroisuuden ja oikeusvarmuuden puute;

U. ottaa huomioon, että EU lisäsi äskettäin kaupan suojatoimien välineistöönsä kansainvälisten julkisten hankintojen välineen ja ulkomaisia tukia koskevan asetuksen[1] edistääkseen vastavuoroisuutta kansainvälisille julkisten hankintojen markkinoille pääsyssä ja varmistaakseen tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n yrityksille ja tuotteille; ottaa huomioon, että EU:n ulkopuolisten maiden talouden toimijoihin sovellettaisiin ympäristöön liittyviä, sosiaalisia, työhön liittyviä ja huolellisuusvelvoitetta koskevia vaatimuksia direktiivien 2014/23/EU[2], 2014/24/EU, 2014/25/EU ja (EU) 2024/1760[3] ja muun EU:n lainsäädännön mukaisesti;

V. ottaa huomioon, että kaikki Maailman kauppajärjestön (WTO) jäsenet eivät ole vielä allekirjoittaneet vuonna 2012 tehtyä julkisia hankintoja koskevaa WTO:n sopimusta ja että sen viimeisin versio ei sisällä muun muassa sen tekemisen jälkeen hyväksyttyjä maailmanlaajuisia työ- ja ympäristönormeja eikä päivitettyä inflaatiokorjausmekanismia;

---

1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2560, annettu 14. joulukuuta 2022, sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista (EUVL L 330, 23.12.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

2 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, annettu 26. helmikuuta 2014, käyttöoikeussopimusten tekemisestä (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

3 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1760, annettu 13. kesäkuuta 2024, yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 ja asetuksen (EU) 2023/2859 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

W. ottaa huomioon, että Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioissa ulkomaisten tarjoajien osallistumisesta EU:n julkisiin hankintamenettelyihin (asiat C-652/22 ja C-266/22) selvennetään, että sellaisten maiden ulkomaisilla tarjoajilla, jotka eivät ole tehneet monenvälistä, monenkeskistä tai kahdenvälistä sopimusta, ei ole taattua pääsyä EU:n hankintamarkkinoille; ottaa huomioon unionin tuomioistuimen vahvistaneen jälleen, että EU:lla on yksinomainen toimivalta tällä alalla, ja vahvistaneen että jos tällaisia sopimuksia ei ole, hankintaviranomaiset voivat EU:n lainsäädännön mukaisesti rajoittaa näiden tarjoajien osallistumista tai sulkea heidät pois, mikä voi johtaa toisistaan poikkeaviin kansallisiin käytäntöihin;

X. ottaa huomioon, että geopoliittisten jännitteiden lisääntyminen laittaa kansainvälisen kaupan uuteen uskoon ja luo uudenlaista talouden dynamiikkaa, mikä synnyttää uusia strategisia riippuvuuksia, jotka johtuvat tuonnin keskittymisestä ja tuonnin rajallisesta korvattavuudesta, sekä aiheuttaa riskejä toimitusketjujen vakaudelle; katsoo, että näin ollen julkisia hankintoja on käytettävä tehostetusti ja strategisesti EU:n talouden ja häiriönsietokyvyn tukemiseen, haitallisten riippuvuuksien vähentämiseen ja sen strategisen riippumattomuuden vahvistamiseen;

Y. katsoo, että julkisia hankintoja koskevalla toimintapolitiikalla olisi edistettävä EU:n kilpailukykyä ja innovointia;

Z. ottaa huomioon, että alhaisin hinta on tärkeä ratkaisuperuste useimmissa EU:n tarjouskilpailuissa ja että joissakin jäsenvaltioissa sitä sovelletaan jopa 95 prosentissa[1] tapauksista tai se on joskus jopa ainoa peruste hankintamenettelyn tarjous- ja sopimuksentekovaiheissa; ottaa huomioon, että ELA toteaa toukokuussa 2024 julkaistussa kertomuksessaan, että turvautuminen alhaisinta hintaa koskevaan perusteeseen – erityisesti henkilöstökuluiltaan merkittävillä työvoimavaltaisilla aloilla – voi lisätä pimeää työtä ja heikentää palvelujen tai tuotteiden laatua, kestävyyttä ja sosiaalisia normeja[2]; ottaa huomioon, että pk-yritysten edustajat ja haastatellut pk-yritysten työntekijät ovat kertoneet yhä uudestaan, että hankintaviranomaiset jättävät huomiotta horisontaalisen sosiaalilausekkeen, ja todenneet, että ne tekevät hankintasopimuksia ainoastaan halvimman hinnan perusteella, mikä kannustaa poikkeuksellisen alhaisiin tarjouksiin ja saa työlainsäädäntöä ja -käytäntöjä noudattavat tarjoajat luopumaan osallistumisesta;

AA. ottaa huomioon, että Euroopan unionin tuomioistuin toteaa asiassa C-395/18 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohdassa asetetut vaatimukset, joita talouden

---

1 Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus 28/2023, kaavio 11.

2 Toukokuussa 2024 julkaistu ELAn raportti ”Evaluating policy responses to prevent undeclared work in public procurement contracts”.

toimijoiden on noudatettava hankintasopimuksia toteuttaessaan ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden osalta, muodostavat sitovan periaatteen samoin kuin muut mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitetut periaatteet eli yhdenvertaisen kohtelun, syrjintäkiellon, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteet; ottaa huomioon, että tuomiossa selvennetään myös, että jäsenvaltiot voivat ottaa poissulkemisperusteita arvioidessaan huomioon alihankkijoiden tekemät rikkomukset edellyttäen, että suhteellisuusperiaatetta noudatetaan tiukasti;

AB. ottaa huomioon, että julkiset hankinnat ovat keskeinen väline, jolla tuetaan aktiivisesti siirtymistä kestävään, osallistavaan ja oikeudenmukaiseen talouteen, ja että niitä voidaan käyttää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvoisten työolojen edistämiseen; katsoo, että hankintaviranomaisia olisi kannustettava pyrkimään hankintojen avulla yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin, jotka koskevat muun muassa sosiaalista osallisuutta, laadukkaita työpaikkoja, yhtäläisiä mahdollisuuksia, alueellista yhteenkuuluvuutta ja yhteisötalouden toimijoiden tukemista;

AC. katsoo, että strategisten julkisten hankintojen koko potentiaalin hyödyntäminen edellyttää siirtymistä puhtaasti kustannuksiin perustuvasta lähestymistavasta sellaiseen lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon myös häiriönsietokyky sekä yhteiskunnallinen ja ympäristöön liittyvä arvo, muun muassa työehtosopimusneuvottelujen ja työntekijöiden perusoikeuksien kunnioittamisen avulla;

AD. toteaa, että alihankinnalla on ratkaiseva merkitys reilun kilpailun toteutumiselle pk-yritysten kannalta ja niiden mahdollisuudelle hyödyntää erikoisasiantuntemusta; katsoo, että sillä voidaan myös lisätä tehokkuutta, innovointia ja pk-yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin; ottaa huomioon, että oikeudellisten epäselvyyksien ja heikon täytäntöönpanon vuoksi moniportaiset alihankintarakenteet voivat heikentää vastuuvelvollisuutta, lisätä työlainsäädännön rikkomisten riskiä ja haitata täytäntöönpanon tehokasta valvontaa;

AE. katsoo, että hankintamenettelyiden lisääntyvä digitalisointi edellyttää tiukkoja kyberturvallisuustoimenpiteitä, yhteentoimivuuden edellytyksiä ja helppokäyttöisiä ja yhdenmukaistettuja digitaalisia alustoja tarjousten jättämistä varten sekä avoimuutta ja koneluettavuutta analyysitarkoituksia ajatellen; ottaa huomioon, että digitalisaatio voi lisäksi auttaa helpottamaan yritysten, erityisesti mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten, mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintamenettelyihin ja vähentämään pienempien hankintaviranomaisten hallinnollista taakkaa;

AF. katsoo, ettei EU:n hankintojen periaatteena saisi olla yksinomaan eurooppalaiseen tuotantoon tukeutuminen, vaan sen olisi keskityttävä parhaaseen mahdolliseen laatuun ottaen huomioon

laajasti erilaisia perusteita, kuten hinta, turvallisuus, laatu, kestävyys, häiriönsietokyky ja työolot; katsoo, että EU:n olisi myös keskityttävä edistämään kumppanuuksia demokraattisten liittolaistensa kanssa;

AG. toteaa, että huolimatta vuoden 2014 uudistuksen tavoitteesta ja pyrkimyksistä edistää pk-yritysten tosiasiallista osallistumista julkisiin hankintoihin, niiden osallistuminen on edelleen vähäistä, koska sopimukset ovat suuria ja hallinnolliset vaatimukset suhteettomia, näille yrityksille ei ole räätälöityjä tukimekanismeja, joiden avulla ne voisivat tosiasiassa kilpailla suurempien toimijoiden kanssa, hankintailmoitukset ovat epäselviä ja maksuviivästykset ovat yleisiä;

AH. katsoo, että hankintastrategioilla voidaan edistää talousympäristöä, joka tukee paikallista kasvua sekä lisää yhteisöjen vaurautta, työpaikkojen syntyä ja pitkän aikavälin rahoitusvakautta, ja toteaa, että näin voidaan lisätä mahdollisimman suuressa määrin pk-yritysten, mukaan lukien startup-yritykset ja yhteisötalouden organisaatiot, osallistumista julkisiin tarjouskilpailuihin;

AI. ottaa huomioon, että vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen 27 artiklassa vahvistetaan yhdenvertaiset työllistymismahdollisuudet esteettömillä ja osallisuutta edistävillä työmarkkinoilla; toteaa, että julkisista hankinnoista annettu direktiivi 2014/24/EU mahdollistaa sosiaalisten perusteiden sisällyttämisen hankintasopimuksiin, mukaan lukien toimenpiteet, joilla tuetaan osallisuutta edistävää työllisyyttä ja puututaan sosiaaliseen syrjäytymiseen; ottaa huomioon, että vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa 2021–2030 todetaan, että direktiivin 2014/24/EU mukaiset varatut hankintasopimukset ovat yksi välineistä, joilla varmistetaan esteettömyysstandardien mukaisuus;

AJ. toteaa, että soveltamalla kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen periaatteita ottaen huomioon tuotteiden elinkaari ja ympäristövaikutukset, voidaan tukea järkevää ja pitkän aikavälin vaikutukset huomioivaa julkisia hankintoja koskevaa päätöksentekoa;

AK. ottaa huomioon, että EU:n julkisia hankintoja koskevien sääntöjen saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on toisinaan tehotonta, mikä johtaa epäjohdonmukaisuuksiin täytäntöönpanossa, oikeudelliseen epävarmuuteen ja esteisiin talouden toimijoiden osallistumiselle; katsoo, että näiden täytäntöönpanon puutteiden ehkäisemiseksi ja yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi olisi laadittava yksityiskohtaisia ohjeistuksia, joilla autetaan jäsenvaltioita saattamaan säännöt tosiasiallisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä;

AL. ottaa huomioon, että sopimusten toteuttamista koskevat järjestelmälliset rekisterit voivat parantaa hankintaviranomaisten kykyä sulkea sopimattomat toimijat nopeasti hankintamenettelyjen

ulkopuolelle, mukaan lukien rikollisverkostoihin ja ulkomaiseen sekaantumiseen kytkeytyvät toimijat, sekä ehkäistä työvoiman hyväksikäyttöä ja parantaa sopimusten luotettavaa toteutusta; katsoo, että näiden rekistereiden tehokas yhteentoimivuus ja rajatylittävä saatavuus jäsenvaltioissa ovat tärkeitä avoimuuden lisäämiseksi, julkisten varojen turvaamiseksi, sisämarkkinoiden tukemiseksi ja kriittisten julkisten infrastruktuurien ja palvelujen turvallisuuden ja eheyden vahvistamiseksi;

Strategiset tavoitteet

1. korostaa, että eurooppalaisten julkisten hankintojen olisi säilyttävä moitteettomasti toimivien sisämarkkinoiden ja laajemmankin talouden peruspilarina ja että tarvitaan kunnianhimoisia ja kohdennettuja uudistuksia, jotta voidaan hyödyntää niiden todellinen potentiaali ja edistää tuotantoa jäsenvaltioissa sekä häiriönsietokykyisten, turvallisten ja strategisten toimitusketjujen varmistamista; painottaa, että jäsenvaltioiden on pantava nykyinen ja uudistettu lainsäädäntökehys yhdenmukaisesti täytäntöön; kehottaa komissiota selkeyttämään ja tarkentamaan julkisten hankintojen, myös strategisten hankintojen, tavoitteiden painopistettä asettamalla kohdennetummat, taloudellisesti kannattavammat, täsmällisemmät ja ristiriidattomat tavoitteet, jotka ovat selkeitä ja mitattavissa ja joilla voidaan saavuttaa konkreettisia markkinavaikutuksia; kehottaa siksi parantamaan oikeusvarmuutta ja johdonmukaisuutta, jotta sääntöjen soveltaminen olisi yksinkertaisempaa hankintaviranomaisille, ja korostaa, että monet hankintamenettelyt venyvät liian pitkiksi ja viivästyttävät siten välttämättömiä investointeja; lisää, että julkisten hankintojen olisi hyödytettävä kansalaisia sen lisäksi, että niillä edistetään tasapainoista talouskehitystä kaikkialla EU:ssa;

2. katsoo, että maailmanlaajuiseen kilpailuun vaikuttavat markkinavoimien lisäksi yhä enemmän myös valtiojohtoiset teollisuusstrategiat, kuten ulkomaiset tuet, ylikapasiteetti ja syrjivät hankintakäytännöt, jotka uhkaavat heikentää EU:n tuottajien kilpailukykyä ja häiriönsietokykyä; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää vahvistaa Euroopan strategista häiriönsietokykyä ja taloudellista turvallisuutta edistämällä kriittisten ja muotoutumassa olevien teollisuudenalojen kehittämistä keskeisillä aloilla; toteaa, että sisämarkkinoita ja EU:n strategista riippumattomuutta on vahvistettava suosimalla strategisilla kohdealoilla eurooppalaisia tavaroita ja palveluja; kannattaa sen selvittämistä, miten julkisia hankintoja voidaan käyttää kohdennettuna välineenä, jolla lisätään eurooppalaisten innovatiivisten ja kestävien tuotteiden ja teknologioiden kysyntää ja juurrutetaan EU:hun teollista kapasiteettia; toteaa lisäksi, että EU:hun tai häiriönsietokykyyn liittyvillä perusteilla voidaan tukea pitkän aikavälin toimitusvarmuutta haavoittuvilla aloilla, jos niiden laatimisessa on kiinnitetty huomiota oikeasuhteisuuteen; korostaa kuitenkin, että kaikkien strategisten suuntaviivojen on edelleen perustuttava oikeusvarmuuteen, avoimuuteen ja oikeudenmukaiseen kilpailuun,

jotta vältetään sisämarkkinoiden pirstoutuminen, kansainvälisten sitoumusten kiertäminen ja strategisten kumppanien etääntyminen;

3. panee merkille komission meneillään olevan arvioinnin, joka käsittelee EU:n julkisia hankintoja koskevien oikeudellisten kehysten tarkistamista; korostaa, että kuulemisprosessiin olisi sisällyttävä sääntelyn vaikutusten arviointi vapaiden markkinoiden periaatteita noudattaen ja että sen päätavoitteena olisi oltava lisäarvon tuottaminen markkinapohjaisten ratkaisujen avulla; kehottaa siksi esittelemään sellaisten uusien sääntöjen vaikutukset, joilla pyritään edistämään kestäviä ja sosiaalisia hankintoja koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen oikeudenmukaisen ja tehokkaan kilpailun varmistamiseksi, sekä samalla poistamaan mahdollisimman paljon liiallisia ja tarpeettomia hallinnollisia esteitä ja yksinkertaistamaan sääntelyä; korostaa joustavuuden merkitystä strategisten näkökohtien määrittelyssä ja niiden sisällyttämisessä julkisiin hankintamenettelyihin;

4. kehottaa siksi komissiota saattamaan julkisia hankintoja koskevan uudistuksen täysin yhdenmukaiseksi niiden strategisten tavoitteidensa kanssa, jotka koskevat byrokratian ja sääntelytaakan vähentämistä, yksinkertaistamista, tiukkojen sosiaali- ja ympäristönormien säilyttämistä, kunnianhimoisen paikallisen talouskehityksen turvaamista, pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien edistämistä ja EU:n kilpailukyvyn ja turvallisuuden parantamista, sosiaalisen polkumyynnin ehkäisemistä sekä taloudellisen ja teollisen suvereniteettimme säilyttämistä, jotta voidaan puuttua haitallisiin riippuvuuksiin tiettyjen elintärkeiden tuotteiden ja palvelujen kohdalla; kehottaa välttämään toimenpiteitä, jotka voisivat vaarantaa jonkin näistä periaatteista;

5. palauttaa tulevan uudistuksen yhteydessä mieliin eri asetuksissa huomioon otetut EU:n johdonmukaiset poliittiset tavoitteet, kuten kestävyys, työnormit, ihmisoikeudet, innovointi, häiriönsietokyky ja kiertotalous; korostaa tarvetta puuttua ylisääntelyyn, ehkäistä mahdollisten esteiden syntymistä tulevan uudistuksen aikana, tunnistaa ja voittaa kestävien ja häiriönsietokykyisten hankintojen tärkeimmät esteet, taata toimitusvarmuus sekä varmistaa oikeudenmukainen ja tehokas kilpailu;

6. toteaa, että jotta erityisesti pienempien toimijoiden, mukaan lukien julkisiin hankintoihin osallistuvat yhteisötalouden organisaatiot ja erityisesti pk-yritykset ja startup-yritykset, olisi helpompi osallistua julkisiin hankintamenettelyihin, direktiivejä päivitettäessä on pyrittävä vähentämään merkittävästi sääntelyä (jota on tällä hetkellä yhteensä 476 artiklaa eli 907 sivua lainsäädäntöä) ja direktiivien on oltava jatkossakin luonteeltaan puhtaasti menettelyllisiä, eli niissä on täsmennettävä tapa, jolla hankinnat toteutetaan, ei niiden kohdetta; korostaa kuitenkin, että hankintaviranomaisille olisi jätettävä riittävästi joustovaraa hankintamenettelyiden mukauttamiseksi

niiden erityistarpeisiin, jotta varmistetaan tehokkuus ja paras vastine rahoille;

7. panee merkille, että kansainvälinen kilpailu kohdistaa moniin Euroopan teollisiin sektoreihin painetta ylikapasiteetin ja polkumyynnin kautta, ja odottaa siksi, että vihreiden ja sosiaalisten aloitteiden edistämisen lisäksi olisi myös kytkettävä edelläkävijämarkkinat julkisiin tarjouskilpailuihin, jotta voidaan vahvistaa Euroopan strategista riippumattomuutta keskeisillä aloilla antamalla näillä aloilla etusija eurooppalaisille tarjoajille;

8. painottaa, että kaikilla tarkistuksilla olisi pyrittävä vahvistamaan tulevien hankintalakien täytäntöönpanoa ja niillä on puututtava nykyisten sääntöjen monimutkaisuuteen ja varmistettava hankintaviranomaisten oikeusvarmuus; huomauttaa, että julkisia hankintoja koskevissa säännöissä on noudatettava syrjimättömyyden periaatetta ja selkeytettävä yhteyttä sopimuksen kohteeseen oikeusvarmuuden periaatteiden ja julkisia hankintoja koskevan WTO:n sopimuksen mukaisten velvoitteiden mukaisesti ja ottaen huomioon alakohtaisten lakien lukumäärän;

9. toteaa, että jäsenvaltioiden ja niiden hankintajärjestelmien välillä on merkittäviä oikeudellisia ja hallinnollisia eroja, jotka johtuvat muun muassa paikallisviranomaisten autonomian laajuuteen liittyvistä eroavaisuuksista ja erilaisista hankintastrategioista; panee merkille direktiivimuodon edut, sillä direktiivillä voidaan sallia tällainen monimuotoisuus ja varmistaa kuitenkin samalla oikeudellinen johdonmukaisuus ja kansallisten järjestelmien keskinäinen kunnioittaminen; kehottaa komissiota arvioimaan, mikä olisi sopivin oikeudellinen väline tulevaa uudistusta silmällä pitäen;

10. toteaa jälleen, että veronmaksajien rahoja olisi käytettävä mahdollisimman järkevästi, avoimesti ja kansalaisten hyödyksi sekä, mikäli se on taloudellisesti toteutettavissa, talouskasvun tukemiseksi; katsoo, että direktiivien tarkistuksella olisi pyrittävä saavuttamaan vuonna 2014 asetetut tavoitteet ja mukautumaan uusiin haasteisiin, joita Euroopalla on edessään; katsoo siksi, että kolme ohjaavaa periaatetta – vastine rahoille koko elinkaaren ajan, oikeudenmukainen kilpailu ja korruption torjunta – ovat edelleen ajankohtaisia tulevan uudistuksen yhteydessä eikä niiden toteutumista saa vaarantaa;

11. toteaa tässä yhteydessä, että vaikka julkiset hankinnat voivat olla hyödyllinen väline strategisten tavoitteiden, kuten innovoinnin ja kestävyyden, saavuttamisessa tai sellaisten EU:n strategisten teollisuudenalojen tukemisessa, jotka ovat keskeisiä teollisuuden tuotannon turvallisuuden ja talouden vakauden kannalta, niiden ensisijainen tarkoitus on saada parasta vastinetta julkisille verovaroille ja siten varmistaa, että tavaroiden ja palvelujen hankinta on tehokasta ja avointa;

12. kehottaa komissiota arvioimaan talouden taantuman ja kasvavan julkisen velan vuoksi huolellisesti kaikki oikeudelliset muutokset, jotka voisivat rajoittaa hankintaviranomaisten ostovoimaa entisestään ja rajoittaa käytettävissä olevien toimittajien määrää, koska tällaiset rajoitukset voisivat viime kädessä heikentää laadukkaiden julkisten palvelujen ja laadukkaan julkisen infrastruktuurin saatavuutta kansalaisille; korostaa myös, että on kiinnitettävä asianmukaista huomiota tarpeeseen vahvistaa selkeät säännöt, joiden mukaisesti kohdellaan EU:n ulkopuolelta peräisin olevia tuotteita ja talouden toimijoita; varoittaa kuitenkin hankintojen käytöstä protektionistisiin tarkoituksiin; korostaa tässä yhteydessä, että eurooppalaisuuden suosimisessa pitäisi noudattaa EU:n WTO-sitoumuksia;

13. painottaa, että tukitoimenpiteet eivät saisi vääristää tasapuolisia toimintaedellytyksiä; muistuttaa, että EU:n julkisten hankintamenettelyjen on tärkeää pysyä mahdollisimman avoimina, ja vaatii pitämään ne teknologianeutraaleina ja kilpailuun perustuvina; painottaa, että pitkän aikavälin kaupallisen kannattavuuden olisi oltava ohjaava periaate arvioitaessa teknologioita julkisten investointien kannalta;

Keskeiset haasteet

14. tiedostaa, että jäsenvaltioiden välillä on edelleen merkittäviä eroja julkisia hankintoja koskevien sääntöjen täytäntöönpanossa ja noudattamisen valvonnassa, mikä haittaa rajatylittävien tarjousten tekemistä ja pienempien yritysten ja yhteisötalouden yritysten osallistumista ja luo näin epätasapuoliset toimintaedellytykset; panee merkille, että ympäristöä säästävien julkisten hankintojen täytäntöönpanoaste vaihtelee eri jäsenvaltioissa ja että vain kolmannes jäsenmaista asettaa sitovia velvoitteita ja loput käyttävät vapaaehtoisia lähestymistapoja;

15. toteaa, että paikallisviranomaisilla on tavaroiden ja palvelujen hankinnassa ja jäsenvaltioiden perustuslaillisten rakenteiden mukaisesti – erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun alueellisen ja paikallisen itsehallinnon suojelun osalta – harkintavalta päättää, miten ne täyttävät hankintatarpeensa; muistuttaa, että ne voivat päättää toimittaa tavaroita sisäisesti, tehdä yhteistyötä muiden julkisten yksiköiden kanssa tai osallistua markkinoille hankintamenettelyjen avulla; katsoo, että viranomaisten vapaus ja riippumattomuus on turvattava ja niitä on kunnioitettava;

16. pitää valitettavana, että kilpailu julkisissa hankintamenettelyissä on vähentynyt merkittävästi viime vuosikymmenen aikana, kuten tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa todetaan, ja tämän seurauksena on yhä enemmän sellaisia tarjouskilpailuja, joissa on vain yksi tarjous tai ei yhtään tarjousta; pitää lisäksi valitettavana, että saman erityiskertomuksen mukaan hankintaviranomaiset

toteuttavat strategisia hankintoja hyvin rajallisissa määrin ja että niiden menettelyjen osuus, joissa käytetään muita sopimuksentekoperusteita kuin hintaa, on hyvin vähäinen; toteaa, että strategisten julkisten hankintojen käyttö on edelleen vähäistä, koska hankintaviranomaisille asetetun ”yhteyttä sopimuksen kohteeseen” koskevan vaatimuksen asianmukaisesta tulkinnasta ei ole oikeusvarmuutta ja koska siitä syystä ne pelkäävät oikeusriitoja;

17. panee merkille, että hankintamenettelyistä on tullut yhä monimutkaisempia ja raskaampia, mikä luo tarpeettomia hallinnollisia esteitä ja estää laajaa joukkoa toimittajia, myös rajatylittäviä toimittajia, osallistumasta niihin sekä rajoittaa kilpailua ja viivästyttää tärkeiden julkisten hankkeiden toteutusta; korostaa, että nämä ongelmat vaikuttavat myös julkisiin hankintaviranomaisiin ja erityisesti pienempiin paikallis- ja aluehallintoihin; varoittaa, että tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen mukaan hallinnollisten menettelyjen kesto on pidentynyt vuodesta 2021; panee lisäksi merkille, että hankinta-alustojen yhteentoimivan digitaalisen infrastruktuurin puute on edelleen este yrityksille, erityisesti pk-yrityksille, mikä lisää tehottomuutta ja kasvattaa kustannuksia;

18. on huolissaan siitä, että hankintojen avoimuus ja täytäntöönpanon valvonta ovat edelleen riittämättömiä, mistä ovat osoituksena jälki-ilmoitusten jatkuvasti alhainen julkaisuaste, hankintatietojen niukka saatavuus sekä jatkuvat väärinkäytös-, petos- ja korruptioriskit; palauttaa mieliin, että suosiminen, epäselvät tai puolueelliset valintaperusteet ja riittämättömät täytäntöönpanon valvontaa ja seuraamuksia koskevat seurantamekanismit heikentävät luottamusta julkisiin hankintoihin ja oikeudenmukaisuuteen; korostaa, että on tarpeen säätää julkistamisvelvollisuuksista ja vahvemmista perusteluvelvollisuuksista kaikkien niiden sopimusten osalta, jotka tehdään neuvottelumenettelyssä ilman edeltävää tarjouskilpailukutsua, jotta varmistetaan kilpailun, jäljitettävyyden ja valvonnan vähimmäistaso ja vältetään lainsäädäntöön sisältyvien poikkeusten väärinkäyttö; kehottaa komissiota hyödyntämään kehittyneitä digitaalisia välineitä ja alustoja avoimuuden ja vastuuvelvollisuuden lisäämiseksi julkisissa hankintamenettelyissä ja korruptioon liittyvien käytäntöjen torjumiseksi;

19. panee merkille, että nykyään julkisilla hankintaviranomaisilla on jo mahdollisuus vapaaehtoisesti tai näin päättäessään ottaa huomioon muita tekijöitä, kuten innovointi, häiriönsietokyky, kestävyys ja sosiaaliset näkökohdat, sopimuspuolen valintaa, teknisiä eritelmiä tai sopimuksen toteuttamista koskevien lausekkeiden avulla, minkä vuoden 2014 direktiivit nimenomaisesti sallivat; toteaa, että tietyissä tapauksissa julkiset hankinnat tehdään edelleen ensisijaisesti alhaisinta hintaa koskevan perusteen pohjalta muun muassa riittämättömän koulutuksen sekä riittämättömien taloudellisten resurssien ja henkilöresurssien vuoksi, mikä estää hankintaviranomaisia ottamasta huomioon muita tekijöitä, kuten

innovointia ja hinta-laatusuhdetta, ja siten johtaa siihen, että pitkän aikavälin tulokset eivät ole parhaita mahdollisia eivätkä kansalaisten etujen mukaisia; korostaa, että alhaisinta hintaa koskevaan perusteeseen turvautuminen rajoittaa hankintaviranomaisten mahdollisuuksia ottaa huomioon toimintakustannukset ja soveltaa elinkaarikustannuslaskentaa;

20. painottaa, että hankintamenettelyjen monimutkaisuus, kohtuuttomat kelpuuttamisperusteet ja lisääntyvä byrokraattinen taakka vaikuttavat suhteettomasti pk-yrityksiin, paikallisiin yrityksiin ja kansallisiin toimeksisaajiin, mikä saa ne luopumaan osallistumisesta ja vähentää siten tarjousten moninaisuutta sekä heikentää hankintojen kestävyyttä ja innovatiivisuutta; panee merkille, että huolimatta kansallisten ja EU:n mekanismien käyttöönotosta pk-yrityksillä on edelleen vaikeuksia julkisissa hankintamenettelyissä, ja toteaa, että tämä johtuu erityisesti toistuvista maksuviivästyksistä eräissä jäsenvaltioissa, kansallisten ja EU:n hankintailmoitusten puutteellisesta selvyydestä ja saavutettavuudesta sekä ehdokkaiden valintamenettelyjen avoimuuden puutteesta, mikä saa prosessit vaikuttamaan läpinäkymättömiltä;

21. muistuttaa, että ELAn rakennusalaa koskevassa strategisessa analyysiraportissa (2023) ja komission kertomuksessa palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY muuttamisesta 28. kesäkuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/957 soveltamisesta ja täytäntöönpanosta (COM(2024)0320) on todettu, että pitkät ja monimutkaiset alihankintaketjut voivat aiheuttaa monia haasteita työsuojeluviranomaiselle, kun niitä käytetään oikeudellisen vastuun välttämiseen, ja ne voivat hämärtää vastuuvelvollisuutta ja vaikeuttaa julkisten hankintasopimusten ja työoikeudellisten velvoitteiden noudattamisen varmistamista; toteaa tässä yhteydessä, että direktiivissä ei anneta hankintaviranomaisille riittäviä välineitä, joilla voitaisiin tehokkaasti puuttua hankintasopimusten täyttämättä jättämiseen, ja että se joissakin tapauksissa jopa estää viranomaisia toteuttamasta ennakoivia toimenpiteitä;

Kehityskohteet

22. panee merkille, että julkisten hankintojen kynnysarvojen päivittämiselle on tällä hetkellä suuri tarve, kun otetaan huomioon inflaation ja rakennuskustannusten merkittävä kasvu EU:ssa; kehottaa komissiota arvioimaan mahdollisuuksia puhua kynnysarvojen korottamisen puolesta kansainvälisellä tasolla ja ottamaan käyttöön mekanismin, jossa otetaan huomioon inflaatioaste; huomauttaa, että kynnysarvojen korottaminen lisää hankintaviranomaisten riippumattomuutta ja mahdollisuuksia tehdä sopimuksia paikallisten tarpeiden perusteella; huomauttaa, että julkisten hankintojen alan suurimpia ongelmia ovat liian monimutkaiset menettelyt, joille on ominaista suuri tekninen ja

oikeudellinen monitahoisuus sekä toisinaan sopimuksen arvoon nähden suhteettomat hallinnolliset vaatimukset, minkä vuoksi komission työn ei pitäisi rajoittua pelkästään kynnysarvoja koskeviin neuvotteluihin;

23. panee merkille, että vaikka kuusi erilaista hankintamenettelyä tarjoavat joustavuutta, joitakin niistä, kuten innovaatiokumppanuuksia, ei juuri käytetä monimutkaisuuden ja byrokraattisten esteiden vuoksi; katsoo, että hankintaviranomaisten raportointivelvoitteiden yksinkertaistaminen ja yhdenmukaistaminen kansallisella ja EU:n tasolla sekä tietojen yhteentoimivuutta koskevat perusvaatimukset voisivat tuottaa lisäarvoa; pitää välttämättömänä, että komissio ja jäsenvaltiot analysoivat hankintatietoja järjestelmällisesti, kattavasti ja jäsennellysti, jotta voidaan saada selville kilpailun vähenemisen ja hankintamenettelyiden tehottomuuden perimmäiset syyt ja puuttua niihin;

24. kehottaa tekemään selvemmän eron hankintaviranomaisten ja julkisten yritysten välillä; korostaa, että viranomaisten vapautta ja riippumattomuutta on aina suojattava ja kunnioitettava; painottaa, että vuoden 2014 uudistuksessa otetaan nimenomaisesti huomioon viranomaisten oikeus tarjota ja järjestää palvelujaan itsenäisesti omien instituutioidensa, yritystensä tai julkisten yritystensä kautta; korostaa, että julkisten tai paikallisten viranomaisten suora palvelujen tarjoaminen, palvelujen sisäinen tarjoaminen ja julkisen sektorin sisäinen yhteistyö ovat käytettävissä olevia vaihtoehtoja ja niiden olisi säilyttävä sellaisina;

25. korostaa, että julkisia yrityksiä koskevia hankintasääntöjä olisi mukautettava paremmin kaupallisiin käytäntöihin ja että olisi varmistettava mahdollisimman suuri joustavuus, jotta vältetään tarpeettomat rajoitukset, kustannusinflaatio ja viivästykset kriittisillä aloilla, kuten energia-alalla ja yleishyödyllisten palvelujen alalla; katsoo, että komission olisi analysoitava tätä aihetta tulevassa vaikutustenarvioinnissa;

26. muistuttaa huolestuneena, että merkittävä määrä talouden toimijoita on suljettu julkisten hankintamenettelyjen ulkopuolelle niin avoimissa menettelyissä kuin neuvottelumenettelyissä tarjoustensa vähäisten muodollisten sääntöjenvastaisuuksien vuoksi eikä niille ole annettu mahdollisuutta korjata tällaisia puutteita; korostaa, että tämä käytäntö on haitallinen sekä talouden toimijoille, jotka ovat saattaneet käyttää huomattavasti aikaa ja resursseja tarjoustensa valmisteluun, että hankintaviranomaisille, jotka saattavat joutua hylkäämään kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen puhtaasti muodollisin perustein; korostaa, että tällainen jäykkä muodollisuus heikentää julkisten hankintamenettelyjen vaikuttavuutta, tehokkuutta ja kilpailukykyä; kehottaa tämän vuoksi ottamaan käyttöön yleisen periaatteen, joka mahdollistaa vähäisten sääntöjenvastaisuuksien korjaamisen tai selventämisen ilman, että tarjousta tarvitsee perua ja edellyttäen, että tämä ei merkitse

tarjouksen olennaista muuttamista, ja vaatii, että tämän periaatteen olisi oltava pikemminkin sääntö kuin poikkeus; painottaa, että on tärkeää lisätä julkisia hankintoja koskevien menettelyjen joustavuutta ja samalla varmistaa hankintaviranomaisten, myös pienten ja keskisuurien hankintaviranomaisten, oikeusvarmuus;

27. haluaa edistää tarjoajien välistä reilua kilpailua siten, että varmistetaan uusien tulokkaiden, pk-yritysten ja innovatiivisten yritysten huomioon ottaminen sopimuksentekoperusteiden laatimisessa ja vaalitaan näin markkinoiden monimuotoisuutta ja kilpailukykyistä hinnoittelua;

Eurooppalaisten julkisten hankintojen digitalisaatio

28. on vahvasti sitä mieltä, että digitalisoinnin olisi pysyttävä keskeisenä tekijänä kustannusten alentamisessa ja julkisten hankintojen helpottamisessa hankintayksikköjen ja tarjoajien, erityisesti erittäin pienten yritysten ja pk-yritysten, kannalta; ehdottaa kuitenkin, että komission ja jäsenvaltioiden on pohdittava uudelleen, miten julkisia hankintoja koskevalla tulevalla lainsäädännöllä olisi turvallisesti edistettävä digitalisointia ja turvattava se, jotta voidaan hyödyntää digitaalisten välineiden koko potentiaali eikä pelkästään digitalisoida nykyisiä analogisia prosesseja; korostaa, että julkisten hankintojen alustoja on tärkeää täydentää päivitetyillä, selkeillä ja täsmällisillä suuntaviivoilla ja ohjeilla, joilla varmistetaan, että kaikki käyttäjät voivat kokemuksestaan riippumatta käyttää ja hyödyntää alustoja tehokkaasti; korostaa, että hankintaviranomaisille on tarpeen antaa lisää tukea ja koulutusta digitaalisten välineiden käytöstä;

29. kehottaa komissiota omaksumaan digilähtöisen toimintamallin julkisia hankintoja koskevan EU:n oikeudellisen kehyksen tarkistuksessa; suosittelee keskittymään erityisesti tiettyjen prosessien yhteentoimivuuden automatisointiin ja varmistamiseen, kuten siirtymään vanhentuneesta ilmoituspohjaisesta järjestelmästä tapahtumaperusteiseen järjestelmään, vähentämään sähköisten lomakkeiden määrää ja sisällyttämään yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan ja e-Certis-järjestelmän laajempiin hallinto- ja liiketoimintajärjestelmiin; katsoo, että tämä siirtyminen vahvistaa mahdollisuutta julkiseen valvontaan hankintaprosessissa, erityisesti kun otetaan huomioon tekoälyn kaltaisten murroksellisten teknologioiden tarjoamat mahdollisuudet; katsoo, että siirtyminen automatisoituihin tapahtumaperusteisiin järjestelmiin parantaisi tietojen reaaliaikaista tallentamista, sujuvoittaisi hankintamenettelyjä ja mahdollistaisi tietojen paremman käytön, hyödyttäisi erityisesti pk-yrityksiä;

30. painottaa, että on ratkaisevan tärkeää luoda EU:n laajuinen hankintatietorakenne, johon liittyy luotettava ja jäsennelty tiedonkeruu, jotta voidaan edistää tiedonhankintaa ja parantaa hankintojen tuloksellisuutta kaikissa jäsenvaltioissa; korostaa lisäksi, että on tärkeää edistää julkisten tietokantojen yhteentoimivuutta,

jotta toimijat voivat tarkistaa vaatimusten paikkansapitävyyden nopeammin ja vältetään jo erilaisissa julkisissa tietokannoissa olevien tietojen pyytäminen; suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen, joka koskee eurooppalaista julkisten hankintojen data-avaruutta; katsoo, että tällä aloitteella voidaan parantaa avoimuutta, tukea varojen väärinkäytön, petosten ja korruption torjuntaa, luoda pk-yrityksille enemmän hankintaan liittyviä mahdollisuuksia ja varmistaa, että julkisille menoille saadaan enemmän vastinetta yhdistämällä hankintaa koskevat EU:n ja kansalliset data-aineistot; pyytää komissiota tutkimaan vaihtoehtoja julkisten hankintojen digitaalisen passin käyttöön ottamiseksi – kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin – välineenä, jolla edistetään pk-yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin; korostaa, että nykyisiä välineitä, kuten sähköisiä lomakkeita, sähköistä tarjouskilpailua, e-Certis-järjestelmää ja julkisten hankintojen data-avaruutta, on käytettävä tehokkaammin, jotta voidaan siirtyä analogisista prosesseista täysin digitaalisiin järjestelmiin ja tehdä hankintapäätöksiä älykkäämmin;

31. panee merkille, että yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan käyttöönoton yhteydessä ei ole täysin saavutettu sen tavoitetta yksinkertaistaa ja helpottaa yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin, koska toiminnallisten ongelmien jatkuminen vaikeuttaa edelleen yritysten, erityisesti erittäin pienten yritysten ja pk-yritysten, mahdollisuuksia osallistua hankintamenettelyihin; kehottaa komissiota yksinkertaistamaan ja selventämään vakiomuotoisia hankinta-asiakirjoja, kuten yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa; kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita tutkimaan, miten hankintajärjestelmät voivat kytkeytyä muihin moitteettomasti toimiviin hallintojärjestelmiin ja -tietokantoihin kansallisella ja EU:n tasolla EU:n sisämarkkinoiden parantamiseksi;

32. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan soveltuvilta osin kyberkestävyyssäädöksen[1] ja NIS 2 -direktiivin[2] kanssa mukautettujen yhdenmukaisten kyberturvallisuusnormien täytäntöönpanon kaikessa asiaankuuluvassa julkisia hankintoja koskevassa EU:n lainsäädännössä sekä varmistamaan, että EU:n tietosuojasääntöjä noudatetaan hankintaprosessin kaikissa vaiheissa;

---

1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/2847, annettu 23. lokakuuta 2024, digitaalisia elementtejä sisältävien tuotteiden horisontaalisista kyberturvallisuusvaatimuksista ja asetusten (EU) N:o 168/2013 ja (EU) 2019/1020 ja direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta (kyberkestävyyssäädös) (EUVL L, 2024/2847, 20.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).

2 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2555, annettu 14. joulukuuta 2022, toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta (EUVL L 333, 27.12.2022, s. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

33. kehottaa yhdenmukaistamaan sähköisen tunnistamisen ja todentamisen prosesseja kaikissa jäsenvaltioissa, jotta varmistetaan turvalliset, tehokkaat ja luotettavat digitaaliset julkiset hankinnat kaikkialla EU:ssa;

34. on vakuuttunut siitä, että komission olisi käytävä sidosryhmien ja työmarkkinaosapuolten kanssa vuoropuhelua ja arvioitava, mitkä menettelyt tuottavat vain vähän lisäarvoa suhteessa niiden aiheuttamiin kustannuksiin, hallinnolliseen taakkaan tai laatua parantavaan vaikutukseen ja sitten joko parannettava niitä, automatisoitava ne tai poistettava ne kokonaan;

35. kehottaa kiinnittämään huomiota GovTech-hankintamallin onnistuneeseen käyttöönottoon esimerkiksi Puolassa, Liettuassa ja Tanskassa sekä siihen, että komissio on todennut tämän mallin olevan keskeinen väline EU:n digitaalisessa kompassissa vuodelle 2030 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi; katsoo, että hyödyntämällä menestyksekkäitä kansallisia kokemuksia ja edistämällä eurooppalaisten GovTech-markkinoiden kehittämistä julkinen sektori voi nopeasti ja tehokkaasti ottaa käyttöön räätälöityjä digitaalisia ratkaisuja ja samalla tukea julkisia hankintoja koskevaa digitaalipainotteista uudistusta; korostaa, että GovTechin käyttö esikaupallisissa hankinnoissa on tähän mennessä mahdollistanut sen, että kunnat, joiden resurssit ovat vähäisemmät, voivat muodostaa usean kumppanin konsortioita, ja toteaa, että tätä mallia voidaan laajentaa suurempiin kansallisiin hankkeisiin; panee kuitenkin merkille tietyt haasteet, jotka heikentävät GovTechin tehokasta käyttöä, ja katsoo, että tähän olisi puututtava tulevaisuudessa;

Erityiset suositukset eurooppalaisten julkisten hankintojen parantamiseksi

36. kehottaa tarkistamaan EU:n julkisia hankintoja koskevaa kehystä, jotta voidaan parantaa EU:n kilpailukykyä, edistää kestävämpää taloutta, parantaa häiriönsietokykyä ja varmistaa oikeusvarmuus samalla kun digitalisoidaan menettelyjä, vähennetään ja yksinkertaistetaan sekä hankintaviranomaisia että tarjoajia koskevia sääntöjä ja taataan tiettyjen elintärkeiden teknologioiden, tuotteiden ja palvelujen toimitusvarmuus, edistetään laadukkaita työpaikkoja ja tarjotaan palveluja kansalaisille kunnioittaen työehtosopimuksia kansallisten lakien ja käytäntöjen mukaisesti; korostaa, että komission olisi ehdotettava yhdenmukaistamista niissä asioissa, joissa sillä voidaan mahdollisesti tuottaa eniten lisäarvoa, kuten digitaaliset hankintavälineet ja yhteishankintamenettelyjen ja -rakenteiden standardointi sekä kansallisella että rajatylittävällä tasolla; kannustaa tässä yhteydessä käyttämään digitaalisia hankintavälineitä rajatylittävän osallistumisen helpottamiseksi ja kehottaa edistämään rajatylittäviä julkisia hankintoja sisämarkkinoilla ja erityisesti raja-alueilla; painottaa, että tavoitteena ei saisi olla yhdenmukaistaminen itsessään vaan pikemminkin

oikeusvarmuuden, tehokkuuden ja ennustettavuuden parantaminen sekä hankintaviranomaisten ja tarjoajien liiallisten hallinnollisten rasitteiden vähentäminen sekä samalla hankintaviranomaisten joustovaran, valinnanvapauden ja itsenäisyyden lisääminen veronmaksajien rahojen järkevän käytön varmistamiseksi;

37. korostaa tarvetta kouluttaa hankintaviranomaisia muun muassa antamalla tietoa säännöistä ja selventämällä asianmukaisesti muiden kuin hintaperusteiden käyttöä, kuten kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen periaatteen oikeusperustaa ja tarvetta varmistaa direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohdan soveltaminen oikeusvarmuuden tarjoamiseksi hankintaviranomaisille, jotta he tuntevat olonsa varmemmaksi perusteiden käytössä ja samalla säilytetään asianmukaiset valvonta- ja tiedonsaantimahdollisuudet; kannustaa komissiota vahvistamaan entisestään hankintaviranomaisten ammatillistamista ja koulutusta ja ehdottaa, että komissio lisää rahoitusta hankintaviranomaisten jatkokoulutukseen, jotta EU:n julkisia hankintoja koskeva kehys voidaan panna tehokkaasti täytäntöön;

38. toteaa, että julkisten hankintojen tekeminen yksinomaan alhaisimman hinnan pohjalta voi kannustaa vilpilliseen kilpailuun laatu-, kestävyys- ja sosiaalinormien kustannuksella; vaatii, että sopimuksia olisi erityisesti asiantuntijatehtäviä koskevien palvelujen osalta tehtävä enemmän parhaan hinta-laatusuhteen perusteella käyttämällä kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen periaatetta, mikä tarkoittaa, että tarjouksia olisi arvioitava hinnan lisäksi myös sellaisten tekijöiden perusteella kuin laatu, alueellinen vaikutus tai monimutkaisten ja keskeisten palvelujen tarjonnan jatkuvuus; lisää, että muille kuin hintaan liittyville näkökohdille olisi annettava huomattava painoarvo kokonaisluokituksessa ja sopimusten tekoa koskevassa lopullisessa päätöksessä, erityisesti insinööripalvelujen osalta, sillä ne ovat välttämättömiä laadukkaiden, pitkällä aikavälillä kannattavien hankkeiden varmistamiseksi, samalla kun suojellaan innovointia ja estetään poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset;

39. suosittelee, että komissio esittää konkreettisia toimia korruption torjumiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi käytettäessä sellaisia neuvottelumenettelyjä, joista ei julkaista ennakkoilmoitusta, erityisesti vahvistamalla vapaaehtoista ex ante -avoimuutta koskevaa ilmoitusta; kehottaa julkaisemaan nämä ilmoitukset Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja asianomaisen hankintaviranomaisen verkkosivustolla tai muulla julkisella alustalla hankinnan arvosta riippuen; korostaa, että näissä ilmoituksissa on perusteltava neuvottelumenettelyn käyttö ja esitettävä erityiset syyt poikkeamiselle tavanomaisista hankintamenetelmistä ilman, että hankintaviranomaisille aiheutuu tästä kohtuutonta hallinnollista rasitetta;

40. kehottaa tarkistamaan hankintamenettelyiden poissulkemisperusteita, jotta niillä voidaan puuttua paremmin petoksiin, korruptioon ja rikolliseen soluttautumiseen liittyviin alakohtaisiin riskeihin; korostaa, että eri aloilla tarvitaan erillisiä räätälöityjä poissulkemisperusteita, joissa otetaan huomioon niiden erilaiset haavoittuvuudet; on vakaasti sitä mieltä, että hankintaviranomaisille olisi annettava valtuudet mukauttaa hankintamenettelyjä rikollisen toiminnan torjumiseksi ja siihen puuttumiseksi; korostaa, että tehokkuuden ja selkeyden lisäämiseksi poissulkemisperusteita koskevia säännöksiä olisi yksinkertaistettava laatimalla kattava luettelo ja tekemällä selkeä ero yleisen edun suojelemiseksi tarkoitettujen pakollisten poissulkemisperusteiden ja hankintaviranomaisten tai -yksiköiden etujen suojaamiseksi tarkoitettujen vapaaehtoisten poissulkemisperusteiden välillä; lisää, että jokainen talouden toimija, joka rikkoo direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohdan nojalla sovellettavan työ- ja ympäristölainsäädännön mukaisia velvoitteitaan, olisi tosiasiallisesti suljettava kyseisen julkisen hankintamenettelyn ulkopuolelle;

41. kannustaa lisäämään rajatylittävää yhteistyötä julkisissa hankinnoissa, kun siitä on selkeää hyötyä – esimerkiksi laajamittaisissa hankkeissa – tehokkuuden ja yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi EU:n sisämarkkinoilla; tukee yhteentoimivaa digitaalista infrastruktuuria, joka mahdollistaa hankintatietojen ja -menettelyjen jakamisen saumattomasti jäsenvaltioiden välillä, koska tämä vähentäisi esteitä ja lisäisi markkinoiden yhteenkuuluvuutta, mikä hyödyttäisi kaikenkokoisia toimittajia kaikkialla EU:ssa;

42. kehottaa hyödyntämään täysimääräisesti GPA-sopimuksen tarjoamaa joustavuutta julkisia hankintoja koskevassa EU:n lainsäädännössä, ainakin keskushallintoa alemman tason hankintojen osalta, jotta hankintamenettelyjä voidaan yksinkertaistaa merkittävästi; korostaa, että GPA-sopimus mahdollistaa huomattavasti enemmän joustavuutta ja selkeämmät menettelyvaihtoehdot hankintamenettelyjen valintaan ja suunnitteluun; kehottaa komissiota arvioimaan mahdollisuutta antaa pienille hankintaviranomaisille oikeus käyttää yksinkertaistettuja menettelyjä hyödyntäen direktiivien 2014/25/EU ja 2014/23/EU tarjoamaa joustavuutta, jotta voidaan puuttua niiden rajallisista resursseista ja asiantuntemuksesta johtuviin haasteisiin ja vähentää tarpeettomia hallinnollisia rasitteita, jolloin ne pystyisivät hoitamaan tehtävänsä tehokkaammin;

43. korostaa, että erilaiset alakohtaiset julkisia hankintoja koskevat säännöt ovat hajanaisia ja että niiden täytäntöönpano voi olla vaikeaa sekä yritysten että paikallishallinnon kannalta;

44. kehottaa komissiota tarkistamaan ja arvioimaan alakohtaisia hankintasääntöjä ja yksinkertaistamaan niitä hankintaviranomaisille aiheutuvan tarpeettoman rasitteen vähentämiseksi sekä varmistamaan samalla avoimuuden, tehokkuuden, oikeusvarmuuden ja joustavuuden; kehottaa pitämään alakohtaisen lainsäädännön

yhdenmukaisena yleisten hankintakehysten kanssa ja rajattuna teknisiin eritelmiin;

45. pyytää ottamaan käyttöön yhtenäiset ei-sitovat suuntaviivat, standardoidut seuranta- ja raportointimekanismit, menettelytakeet, riittävät valtuudet omaavat riippumattomat valvontaelimet sekä tehokkaat noudattamisen ja vaatimustenmukaisuuden valvontavälineet, joilla edistetään oikeusvarmuutta, reilua kilpailua ja johdonmukaisuutta kaikissa julkisissa hankinnoissa EU:ssa siten, ettei hankintaviranomaisten harkintavaltaa rajoiteta; korostaa tarvetta tukea hankintaviranomaisia, erityisesti niitä, joilla on rajalliset hallinnolliset ja taloudelliset resurssit, täytäntöönpanossa ja varmistaa, että toimeksisaajat noudattavat sopimusvelvoitteita; korostaa suhteellisuusperiaatteen merkitystä ja toteaa sen tarkoittavan, että hankintaviranomaisen päätökset sekä tarjouksessa asetetut vaatimukset ja ehdot on sovitettava yhteen hankinnan kohteena olevan sopimuksen luonteen ja laajuuden kanssa; kehottaa komissiota selventämään tätä käsitettä, jotta kannustetaan käyttämään muita perusteita kuin ainoastaan hintaa;

46. toteaa, että laajempi yhdentyminen julkisten hankintojen markkinoilla on ratkaisevan tärkeää EU:n strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi, kunhan siinä kunnioitetaan täysin jäsenvaltioiden toimivaltaa määritellä omat strategiset painopisteensä; korostaa, että kaikissa hankintamenettelyjen standardointitoimissa on sovellettava toissijaisuusperiaatetta ja säilytettävä joustovara kansallisella tasolla;

47. korostaa, että pk-yritysten pyrkimyksiä perehtyä muiden jäsenvaltioiden markkinoihin olisi tuettava; kehottaa jakamaan parhaita käytäntöjä kaikkialla EU:ssa ja yksinkertaistamaan rajatylittäviä hankintamenettelyjä; kehottaa jäsenvaltioita kannustamaan yrityksiä osallistumaan rajatylittäviin julkisiin hankintoihin siten, ettei niissä käytetä kieleen liittyviä perusteita tarjousten epäämiseksi hankintamenettelyissä;

48. kehottaa komissiota mahdollisuuksien mukaan yksinkertaistamaan hallinnollisia prosesseja rasitteiden keventämiseksi, tarkentamaan valintaperusteita, jotta hankinta on tehokasta, ja tehostamaan hallinnollisia valmiuksia; katsoo, että standardoidut perusteet tekevät sopimuksista helpommin saavutettavia ja houkuttelevampia pk-yrityksille, mikä on olennaisen tärkeää laajemman osallistumisen edistämiseksi ja innovoinnin lisäämiseksi alalla; suosittelee siksi painokkaasti standardoitujen perusteiden laatimista ei-sitovien komission suuntaviivojen muodossa;

49. suosittelee, että julkisissa hankinnoissa otetaan käyttöön avoimuutta ja valvontaa koskevia tehostettuja mekanismeja sisällyttämällä hankintaprosessiin kehittynyttä data-analytiikkaa ja tekoälyteknologiaa mahdollisten noudattamatta jättämisten, sääntöjenvastaisuuksien, petosten, kansallisten turvallisuusriskien ja

korruption havaitsemiseksi reaaliaikaisesti; kannustaa tässä yhteydessä komissiota tukemaan sellaisen datavetoisen riskianalyysialustan kehittämistä, joka olisi yhteydessä toimittajarekistereihin ja sekä EU:n että kansallisiin poissulkemista koskeviin tietokantoihin julkisten hankintojen data-avaruudessa ja johon olisi integroitu hankinta-, yritys- ja seuraamustiedot ennakoivan petosten havaitsemisen ja integriteetin valvonnan mahdollistamiseksi;

50. katsoo, että sellaisen EU:n laajuisen mekanismin käyttöönotto, jolla varmistetaan hankintaviranomaisten rajatylittävä tietojenvaihto hankintamarkkinoilta poissuljetuista talouden toimijoista ja niiden poissulkemisen kestosta direktiivin 2014/24/EU 57 artiklan mukaisesti, helpottaisi täytäntöönpanon valvontaa, yksinkertaistaisi menettelyjä, suojelisi julkisia varoja, varmistaisi tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla ja vahvistaisi kriittisten julkisten infrastruktuurien ja palvelujen turvallisuutta ja eheyttä; toteaa, että rajatylittävä tietojen jakaminen tietyn elinkeinonharjoittajan poissulkemisesta yhdessä jäsenvaltiossa ei edellytä kyseisen elinkeinonharjoittajan sulkemista menettelyn ulkopuolelle toisessa jäsenvaltiossa;

51. kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta ottaa käyttöön julkisten hankintojen alalla sidonnaisuuksia koskevien ilmoitusten EU:n laajuinen rekisteri, jossa otetaan huomioon sopimusten arvo ja jonka avulla voidaan havaita hankintaviranomaisten ja toimeksisaajien väliset henkilökohtaiset ja ammatilliset siteet, jotta voidaan estää menettelyn sääntöjenmukaisuuteen mahdollisesti vaikuttavat eturistiriitatilanteet ja varmistaa vankat menetelmät väärinkäytösten paljastamiseksi;

52. katsoo, että on lisättävä julkisia hankintoja koskevien käytäntöjen yksinkertaistamista ja standardointia; kannattaa sopimusten osia koskevien vakiomuotoisten mallien käyttöönottoa tarvittaessa kaikissa jäsenvaltioissa, jotta voidaan lisätä hankintamenettelyjen yhdenmukaisuutta, vähentää hallinnollisia rasitteita ja varmistaa oikeudellinen selkeys hankintaviranomaisten ja talouden toimijoiden kannalta samalla kun säilytetään joustavuus markkinalähtöisiä ratkaisuja varten; toteaa lisäksi, että sopimusten osia koskevien vakiomuotoisten mallien käyttöönotto kaikissa jäsenvaltioissa helpottaisi myös sopimustietojen integrointia digitaalisille alustoille, jolloin niitä olisi helpompaa seurata ja vertailla; katsoo, että tällainen standardointi lisää merkittävästi hallinnollista tehokkuutta ja vähentää liiketoimintakustannuksia, koska sen avulla hankintaviranomaiset voivat virtaviivaistaa tarjousasiakirjojen laatimista ja talouden toimijat voivat käyttää aiempien tarjousten osia uudelleen, erityisesti osallistuessaan useisiin hankintamenettelyihin; korostaa, että käyttämällä vakiomuotoisia malleja voitaisiin laatia lyhyempiä ja johdonmukaisempia tarjousasiakirjoja;

53. suhtautuu myönteisesti komission asettamaan ensisijaiseen tavoitteeseen vähentää lakisääteisistä raportointivaatimuksista aiheutuvaa rasitetta yritysten osalta 25 prosenttia ja pk-yritysten osalta 35 prosenttia; kehottaa panemaan tämän ensisijaisen tavoitteen täytäntöön kaikilla aloilla ja arvioimaan tulevaa julkisten hankintojen tarkistusta tältä pohjalta;

54. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja hankintaviranomaisia hyödyntämään kaikilta osin käytettävissä olevia välineitä, kuten EU:n kaupan suojatoimivälineistöä, estämään epäreilu kilpailu EU:n ulkopuolisista maista , jotka syrjivät EU:n jäsenvaltioita niiden osallistuessa näiden maiden julkisiin hankintamenettelyihin, ja soveltamaan ehdotonta vastavuoroisuuden periaatetta hyödyntäen tehokkaasti EU:n kansainvälisten julkisten hankintojen välinettä, erityisesti kun on kyse pääsystä EU:n julkisten hankintojen markkinoiden strategisille aloille; muistuttaa, että EU voi rajoittaa pääsyä julkisten hankintojen markkinoilleen kansainvälisen kaupan sääntöjen rikkomisen, muun muassa WTO:n sääntöjen kanssa yhteensopimattomien tullien korotusten, vuoksi; kehottaa lisäksi toteuttamaan päättäväisiä toimia ulkomaisia tukia koskevan asetuksen[1] avulla; korostaa myös EU:n ja sen jäsenvaltioiden suojelemisesta kolmansien maiden käyttämältä taloudelliselta pakottamiselta annetun asetuksen (EU) 2023/2675[2] tarjoamia mahdollisuuksia, painottaa, että ennen tasapainottavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa noudatetut menettelyt ovat liian hitaita; kehottaa komissiota ja neuvostoa sallimaan menettelyt, joilla voidaan reagoida nopeammin; muistuttaa, että EU:n ulkopuoliset maat, jotka eivät kuulu GPA-sopimukseen tai ole tehneet EU:n kanssa kansainvälisiä sopimuksia, joilla taataan yhtäläinen ja vastavuoroinen pääsy julkisiin hankintoihin, eivät voi vaatia yhdenvertaista kohtelua julkisten hankintojen alalla, kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä (asia C-652/22) todetaan;

55. palauttaa mieliin, että ILO:n työlausekkeita koskevassa yleissopimuksessa nro 94 vahvistettuja ehtoja olisi noudatettava, ja katsoo, että maiden, jotka eivät toimi niiden mukaisesti, ei pitäisi voida osallistua EU:n julkisiin hankintamenettelyihin;

56. toteaa, että merkittävä osa sopimuksista tehdään useimmissa jäsenvaltioissa alhaisimman hintatarjouksen perusteella; korostaa tarvetta varmistaa, että EU:n ulkopuoliset yritykset eivät saa hankintamenettelyissä epäoikeudenmukaista etua suorien tai

---

1 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2560, annettu 14. joulukuuta 2022, sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista (EUVL L 330, 23.12.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

2 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2675, annettu 22. marraskuuta 2023, unionin ja sen jäsenvaltioiden suojelemisesta kolmansien maiden harjoittamalta taloudelliselta pakottamiselta (EUVL L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj).

epäsuorien valtiontukien ansiosta, mikä vääristäisi reilua kilpailua sisämarkkinoilla; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ryhtymään päättäväisiin toimiin sellaisia EU:n ulkopuolisia toimijoita vastaan, jotka hyödyntävät tällaisia tukia myydäkseen alihintaan tai saadakseen etua hankintamenettelyissä EU:n kilpailusääntöjen vastaisella tavalla; suosittelee laatimaan selkeitä ja avoimia sääntöjä EU:n ulkopuolisten toimijoiden sekä sellaisten EU:hun sijoittautuneiden yritysten poissulkemiseksi, joiden EU:n ulkopuoliset alihankkijat ovat toistuvasti rikkoneet EU:n lainsäädäntöä; peräänkuuluttaa lisäksi lähentymistä jäsenvaltioiden välillä, mitä tulee sääntöihin, jotka koskevat EU:n ulkopuolisten tarjoajien osallistumista julkisiin tarjouskilpailuihin, etenkin EU:n varoin rahoitetuissa hankkeissa;

57. korostaa, että erityisesti EU:n ulkopuolisten tarjoajien poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset voivat haitata julkisten hankintasopimusten tehokasta täytäntöönpanoa sekä vaarantaa laatustandardit ja kansallisen turvallisuuden, erityisesti kriittisen infrastruktuurin osalta; kehottaa toteuttamaan tehokkaampia toimenpiteitä tällaisten tarjousten havaitsemiseksi ja niihin puuttumiseksi muun muassa toteuttamalla riippumattomia kustannusarviointeja ja asettamalla hankintaviranomaisille selkeät velvoitteet hylätä tarjoukset, jos perustelut poikkeuksellisen alhaiselle hinnalle ovat riittämättömiä tai epäuskottavia; kehottaa tähän liittyen komissiota esittämään selkeän ja yhdenmukaisen menetelmän, jolla voidaan arvioida ”poikkeuksellisen alhaisen hinnan” käsitettä, jotta hankintaviranomaisten oikeusvarmuus paranee ja he saavat käytännön ohjeistusta tarjousten arviointia varten;

58. kehottaa komissiota ilmaisemaan selkeästi, että EU:n ulkopuolisten maiden tarjoajat eivät voi osallistua EU:ssa järjestettäviin hankintamenettelyihin, ellei niiden alkuperämaa anna EU:n tarjoajille vastavuoroista markkinoillepääsyä EU:n kanssa allekirjoitetun useammankeskisen tai kahdenvälisen julkisia hankintoja koskevan sopimuksen perusteella;

59. kehottaa jatkamaan poikkeusten soveltamista syrjäisimpiin alueisiin, kun otetaan huomioon näiden alueiden erityiset haasteet; ottaa lisäksi huomioon niiden EU:n raja-alueilla asuvien yhteisöjen ainutlaatuiset olosuhteet, jotka harjoittavat säännöllistä rajatylittävää taloudellista ja sosiaalista vaihtoa EU:n ulkopuolisten naapurimaiden kanssa;

60. pyrkii varmistamaan, että julkisiin hankintoihin sisällytetään mekanismeja, joilla tuetaan alueiden taloudellista häiriönsietokykyä, laadukkaiden paikallisten työpaikkojen luomista ja paikallisten talouksien kestävyyttä, ja toteaa, että näin voidaan edistää taloudellisen toiminnan tasapainoisempaa jakautumista kaupunkialueiden ja muiden kuin kaupunkialueiden välillä; tuo tässä yhteydessä esiin maataloustuottajien ja niiden toimitusketjujen

merkityksen samoin kuin yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen ensiarvoisen roolin; kehottaa komissiota arvioimaan Draghin raporttiin sisältyvää suositusta antaa hankintaviranomaisille mahdollisuus asettaa julkisissa hankinnoissa tietyille paikallisesti tuotetuille tavaroille nimenomainen vähimmäiskiintiö, jos se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista; korostaa, että julkisten hankintojen käytännöillä olisi edistettävä talouskasvua suosimatta aiheettomasti tiettyjä toimialoja tai alueita, ja toteaa samalla, että on tärkeää vahvistaa hankintaviranomaisten kykyä antaa enemmän painoarvoa sosiaalisia näkökohtia ja kestävyyttä koskeville perusteille, muun muassa ympäristöön ja ilmastoon liittyville näkökohdille, jos ne katsovat sen aiheelliseksi;

61. ottaa huomioon julkisten hankintojen erityispiirteet ja strategisen roolin EU:n elintarviketurvan ja häiriönsietokyvyn vahvistamisessa ja tiedostaa tarpeen hyödyntää paremmin kestävyyttä ja ilmastoa koskevia perusteita, tukea EU:n viljelijöitä ja edistää terveellisempiä ruokailutottumuksia sekä kestävää ja terveellistä elintarvikepolitiikkaa;

62. kannattaa julkisen sektorin sisäisten kumppanuuksien joustavuuden lisäämistä, jotta viranomaiset voivat tehdä tehokkaammin yhteistyötä palvelujen tarjoamisen tehostamiseksi ja kustannusten alentamiseksi; kehottaa jäsenvaltioita harkitsemaan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuden ja vuoropuhelun kehittämistä julkisissa hankinnoissa menettelyjen tehokkuuden sekä viranomaisten ja yritysten välisen yhteistyön parantamiseksi; suosittelee tarkistamaan nykyisessä direktiivissä olevaa julkisen sektorin sisäisen yhteistyön määritelmää, jotta voidaan ottaa huomioon tällainen yhteistyö, kuten kaikenlaiset kahden tai useamman hankintaviranomaisen väliset sopimukset tai järjestelyt; kehottaa komissiota harkitsemaan tehokkaaseen tehtävien täyttämiseen liittyvän julkisten viranomaisten välisen yhteistyön (julkisen sektorin sisäinen yhteistyö) vapauttamista hankintadirektiivien soveltamisalasta ilman muita rajoittavia ehtoja;

63. painottaa, että luotettavien, laadukkaiden ja avoimien kestävyysmerkintöjen ja -sertifiointien kehittäminen ja käyttö auttavat hankintaviranomaisia kestävyystavoitteiden toteuttamisessa ja näin vähentävät hallinnollista rasitetta ja perusteellisten teknisten arviointien tarvetta; kehottaa komissiota edistämään ja kehittämään edelleen tällaisia merkintöjä EU:n tasolla ja varmistamaan niiden uskottavuuden ja käytettävyyden eri aloilla;

64. panee merkille, että hankintaviranomaiset harjoittavat jo kestävää ja ilmastoystävällistä hankintaa, jota ohjaavat kattavat kestävyyssäännökset EU:n, kansallisella ja alueellisella tasolla;

65. korostaa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön (mukaan lukien asia C-395/18) valossa, että hankintaviranomaisilla on oikeus sisällyttää hankinta-asiakirjoihin kansalliseen työlainsäädäntöön

perustuvia vaatimuksia, kuten sitovia työehtosopimuksia, työoikeudellisia vähimmäisstandardeja, samapalkkaisuutta koskevia säännöksiä ja muita asiaankuuluvia sosiaalisia perusteita; panee tyytyväisenä merkille Euroopan unionin tuomioistuimen selvennyksen, jonka mukaan horisontaalisen sosiaalilausekkeen sosiaaliset velvoitteet ja ympäristövelvoitteet ovat perusarvoja, joiden noudattaminen jäsenvaltioiden on varmistettava; kehottaa komissiota laatimaan ohjeita ja oikeudellisen kehyksen ja muun muassa selventämään kohdetta ja sen käytännön soveltamista, jolla varmistetaan oikeusvarmuus ja annetaan hankintaviranomaisille mahdollisuus soveltaa tällaisia perusteita oman harkintansa mukaan ilman kohtuuttomia oikeudellisia riskejä;

66. ottaa huomioon sosiaalisesti vastuullisten julkisten hankintojen merkittävän potentiaalin ihmisarvoisen työn, sosiaalisen osallisuuden ja kestävän kehityksen edistämisessä; kannustaa hankintaviranomaisia sisällyttämään sosiaaliset perusteet järjestelmällisesti julkisiin hankintamenettelyihin ja varmistamaan samalla taloudellisen toteutettavuuden, joustavuuden ja toissijaisuuden; kehottaa komissiota arvioimaan sosiaalisten perusteiden sisällyttämistä hankintamenettelyihin ja tarjoamaan selkeän oikeudellisen ja poliittisen kehyksen ja käytännön ohjeita, joista käy ilmi oikeudellinen selkeys ja joihin kuuluu esimerkkejä hyvistä käytännöistä, jotta hankintaviranomaiset voivat toteuttaa sosiaalisesti vastuullista julkista hankintaa tehokkaasti ja oikeudellisesti pätevällä tavalla; toteaa, että sosiaalilausekkeiden, kuten työoloja, työehtosopimusneuvotteluja ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittamista koskevien vaatimusten, sisällyttäminen voi parantaa merkittävästi hankintamenettelyillä saavutettavien tulosten laatua ja luotettavuutta; kehottaa komissiota selventämään tarkistuksessa, että direktiivin 2014/24/EU 18 artiklan 2 kohdassa säädetyt ympäristö-, sosiaali- ja työlainsäädäntöä koskevat vaatimukset ovat sitovia;

67. katsoo, että julkisilla hankintamenettelyillä olisi kannustettava innovatiivisiin ja kestäviin ratkaisuihin, joilla voidaan edistää taloudellista kehitystä, sekä palkittava niistä; korostaa, että on tärkeää ottaa käyttöön ja panna täytäntöön kestävyysperusteet kaikissa jäsenvaltioissa tavalla, joka vastaa EU:n nykyistä lainsäädäntöä; kehottaa komissiota arvioimaan EU:n julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tulevan toimivuustarkastuksen yhteydessä sellaisen alakohtaisen kestävyysperustevälineistön käyttöönottoa, joka sisältää mallit sopimuksentekoperusteista ja teknisistä perusteista, todentamismenetelmät ja sopimusmääräykset, jotta voidaan helpottaa kestävämpien hankintakäytäntöjen asteittaista käyttöönottoa sekä tarjota hankintaviranomaisille selkeät ohjeet ja mahdollisuus räätälöidä vaatimuksia tiettyjä aloja ja paikallisia taloudellisia valmiuksia varten; pyytää komissiota tutkimaan, miten kestävyyteen liittyvät näkökohdat voidaan ottaa paremmin huomioon sovellettaessa kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen periaatetta ja näin edistää innovointia ja

resurssien tehokasta käyttöä; kehottaa komissiota laatimaan perusteet, joilla edistetään kestävien teknologioiden innovointia ja parannetaan EU:n kilpailukykyä tulevilla edelläkävijämarkkinoilla; katsoo, että uusiomateriaalien markkinoiden vahvistamisen olisi kuuluttava tähän lähestymistapaan; korostaa tässä yhteydessä, että välineistön kehittämisen edellytyksenä olisi oltava todistettavissa oleva näyttö siitä, että a) se ei edellytä hankintaviranomaisilta tai -yksiköiltä kohtuuttomia kustannuksia tai aiheuta yhteensopimattomuuksia tai teknisiä vaikeuksia, b) siinä otetaan huomioon asiaankuuluvien tuotteiden ja palvelujen elinkaari, monimuotoisuus ja saatavuus ja noudatetaan teknologianeutraaliuden periaatetta ja c) sillä ylläpidetään reilua kilpailua;

68. suosittelee panemaan täytäntöön strategisia hankintamalleja, joissa painotetaan lyhyen aikavälin kustannusvähennysten sijaan EU:n ja jäsenvaltioiden etua sekä pitkän aikavälin arvoa ja häiriönsietokykyä ja tarjotaan edelläkävijämarkkinoita koskevia mahdollisuuksia tuotteille, jotka täyttävät EU:n tavoitteet, erityisesti strategisilla aloilla;

69. pyytää komissiota tekemään julkisia hankintoja koskevan kehyksen tulevan tarkistuksen yhteydessä perusteellisen vaikutustenarvioinnin mahdollisista tavoista soveltaa strategisiin teollisuudenaloihin liittyvissä hankinnoissa ensisijaisesti EU:n etuuskohtelun periaatetta ja tästä aiheutuvista vaikutuksista, jotta voidaan varmistaa kriittisten valmiuksien jatkuvuus jäsenvaltioissa ja vahvistaa häiriönsietokykyä, turvallisuutta, kilpailukykyä ja strategista autonomiaa; painottaa, että komission olisi arvioitava huolellisesti mahdollisia kustannusvaikutuksia, huipputeknologian saatavuuden rajoittamisen riskejä ja vaikutuksia palvelujen ja tuotteiden laatuun siten, että johdonmukaisuus EU:n kansainvälisten oikeudellisten sitoumusten kanssa säilyy, ja sulkematta samanmielisiä kumppaneita ulkopuolelle; korostaa, ettei mikään EU:n yritysten osallistumista edistävä toimenpide saisi johtaa protektionismiin tai vääristää kilpailua; ottaa tässä yhteydessä huomioon sellaisten yritysten merkityksen, jotka investoivat ja jatkavat investointien tekemistä EU:ssa ja vahvistavat siten EU:n taloutta, suojelevat työntekijöiden hyvinvointia ja hyödyttävät paikallisyhteisöjä; kehottaa lisäksi komissiota tutkimaan mahdollisuuksia lisätä EU:hun sijoittautuneiden yritysten osallistumista hankintamenettelyihin, jotka on käynnistetty EU:n toimielinten rahoittamia hankkeita varten tai laajentamalla direktiivin 2014/25/EU 85 artiklassa säädettyä suosimisjärjestelmää hankintaviranomaisten tekemiin sopimuksiin ja direktiivin 2014/24/EU 15 artiklassa säädettyä suosimisjärjestelmää strategisilla kohdealoilla;

70. kehottaa sisällyttämään erityisesti kriittisen infrastruktuurin, huipputeknologioiden ja kriittisten raaka-aineiden aloilla toteutettaviin EU:lle strategisesti tärkeisiin hankkeisiin liittyviin julkisiin hankintamenettelyihin säännöksiä, joiden nojalla

hankintaviranomaiset voivat vaatia talouden toimijoita perustamaan teollisia kumppanuuksia EU:hun sijoittautuneiden oikeushenkilöiden kanssa; katsoo, että tällaisiin kumppanuuksiin olisi sisällyttävä lausekkeita, joilla varmistetaan teknologioiden, taitotiedon tai keskeisen teknisen osaamisen siirto EU:hun sijoittautuneille kumppaneille noudattaen kaikilta osin unionin oikeutta ja kansainvälisiä sitoumuksia;

71. korostaa sähköverkonhaltijoiden kohtaamia erityisiä haasteita, jotka liittyvät toimitusaikojen ja kustannusten kasvuun; kehottaa yksinkertaistamaan sähköverkonhaltijoita koskevia julkisia hankintamenettelyjä ja varmistamaan niiden joustavuuden ja tehokkuuden; kehottaa lisäämään sähköverkkoja koskeviin julkisiin hankintoihin vaikuttavien EU:n säädösten välistä johdonmukaisuutta;

72. korostaa, että investointien vapauttaminen julkisten hankintojen ja käyttöoikeussopimusten markkinoilla on tärkeää, ja kehottaa komissiota tutkimaan, otetaanko käyttöoikeussopimusten voimassaoloaikaa koskevassa nykyisessä kehyksessä asianmukaisesti huomioon investoinnit, joita käyttöoikeussopimuksen saajat ovat tehneet sopimuksen tekemisen jälkeen, ja pohtimaan, kannustaisiko suurempi joustovara tällaisiin investointeihin;

73. korostaa, että on vältettävä tarpeettomien hallinnollisten rasitteiden asettamista julkisille ostajille ja talouden toimijoille, myös pk- ja mikroyrityksille; painottaa, että EU:n julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön tarkistamisessa olisi aina otettava huomioon tarve vähentää monimutkaisuutta ja byrokratiaa, jotta ei estetä talouden toimijoiden osallistumista julkisiin hankintoihin; pyytää komissiota arvioitaessa vaihtoehtoja uusien perusteiden käyttöönottamiseksi julkisissa hankinnoissa varmistamaan, että erityistä huomiota kiinnitetään siihen, missä hankintamenettelyn vaiheessa tällaisia vaatimuksia asetetaan; korostaa, että olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, sisällytetäänkö nämä perusteet sopimuksentekoperusteisiin vai hankinta-asiakirjojen aiempiin vaiheisiin, jotta varmistetaan oikeudellinen selkeys ja käytännön toteutettavuus hankintaviranomaisten ja talouden toimijoiden kannalta;

74. kannattaa hankintaperusteiden nykyaikaistamista, jotta voidaan ottaa huomioon kehitys teknologian ja turvallisuuden alalla ja varmistaa, että uudet hankintakehykset mahdollistavat nopeat toimet muuttuvissa taloudellisissa ja geopoliittisissa toimintaympäristöissä, samalla kun säilytetään jäsenvaltioiden riippumattomuus hankintapolitiikkojensa hallinnoinnissa; toteaa, että EU:n kilpailukyky perustuu korkeisiin sosiaali- ja ympäristönormeihin sisämarkkinoilla; korostaa, että tulevien julkisia hankintoja koskevien puitteiden olisi lujitettava näitä vahvuuksia eikä heikennettävä niitä, jotta vahvistetaan EU:n toimijoiden asemaa julkisia hankintoja koskevien tarjousten yhteydessä;

75. korostaa, että nettonollateollisuussäädös[1] on merkittävä esimerkki häiriönsietokykyä koskevista perusteista, jotka liittyvät toimitusvarmuuteen, laadukkaisiin työpaikkoihin, EU:n teollisen johtoaseman ja kilpailukyvyn edistämiseen, kyberturvallisuusstandardien noudattamiseen sekä riippuvuuden vähentämiseen jostain yksittäisestä EU:n ulkopuolisesta maasta, joka ei ole mukana kansainvälisissä hankintasopimuksissa;

76. kannattaa julkisten hankintamenettelyjen digitalisointia, jolla pyritään vähentämään hallinnollisia rasitteita, parantamaan tehokkuutta ja kilpailukykyä, lisäämään avoimuutta ja helpottamaan pk-yritysten ja rajatylittävien tarjoajien osallistumista sekä varmistamaan samalla turvallisuusnormien noudattaminen;

77. kehottaa tehostamaan erittäin pienten yritysten, pk-yritysten, startup-yritysten ja yhteisötalouden toimijoiden tukimekanismeja, kuten teknisen tuen ohjelmia sekä pk-yritysten, startup-yritysten ja yhteisötalouden yritysten valmiuksien kehittämistä, jotta ne voivat kilpailla tehokkaasti julkisissa tarjouskilpailuissa; katsoo, että pk-yrityksille on annettava enemmän ohjausta ja tukea, jotta voidaan edistää niiden osallistumista julkisiin hankintoihin; korostaa, että on vähennettävä sellaisia byrokraattisia rajoitteita, jotka vaikuttavat suhteettomasti pk-yritysten, startup-yritysten ja scale-up-yritysten osallistumiseen, ja että komission on tehtävä kaikista uusista säännöistä asianmukaiset vaikutustenarvioinnit ja pakollinen pk- ja startup-testi; painottaa vuoropuhelualoitteiden tehokkuutta autettaessa pk-yrityksiä perehtymään julkisten hankintojen periaatteisiin ja tarjottaessa julkisten hankintojen tekijöille mahdollisuuksia kerätä tietoa, jonka avulla ne voivat laatia tasapainoisempia perusteita ja vähentää hallinnollista taakkaa; tukee tapauksen mukaan sitä, että julkiset ostajat hyödyntävät hankintakäytäntöjä laajamittaisesti ennen tarjouskilpailujen suunnittelua ja että liiallisia vaatimuksia taloudellisten valmiuksien ja aiempien sopimusten toteutuksen osoittamisen suhteen rajoitetaan; toteaa, että pk-yrityksiä on tuettava kumppanien löytämisessä;

78. kehottaa yksinkertaistamaan pikaisesti valintaperusteita ja tässä yhteydessä komissiota myös tutkimaan, voisiko EU:n tason digitaalisen tietokannan luominen esikarsinnan läpäisseistä pk-yrityksistä ja pienemmistä toimijoista auttaa virtaviivaistamaan menettelyjä ja parantamaan mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin; toteaa, että akkreditointijärjestelmiä voidaan käyttää yritysten teknisten ja taloudellisten valmiuksien määrittämiseen ja niiden ammatillisen luotettavuuden todentamiseen ennen tarjousmenettelyä ja että ammatillista luotettavuutta koskeviin

---

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1735, annettu 13. kesäkuuta 2024, Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehyksestä ja asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

perusteisiin olisi sisällyttävä tiedot siitä, miten ne ovat noudattaneet sovellettavaa työ-, ihmisoikeus- ja ympäristölainsäädäntöä; korostaa, että näiden rekistereiden tehokas yhteentoimivuus ja rajatylittävä saatavuus jäsenvaltioissa voisivat periaatteessa lisätä avoimuutta, turvata julkisia varoja, tukea sisämarkkinoita ja vahvistaa kriittisten julkisten infrastruktuurien ja palvelujen turvallisuutta ja eheyttä;

79. korostaa, että EU:n julkisia hankintoja koskevalla kehyksellä on varmistettava pk-yritysten, yhteisötalouden toimijoiden ja paikallisten yritysten yhtäläiset osallistumismahdollisuudet edistämällä yksinkertaistettuja menettelyjä, muun muassa varmistamalla, että yrityksiä ei vaadita toimittamaan julkisesti saatavilla olevia tietoja uudelleen tarjouksissaan, ja soveltamalla paikallisiin olosuhteisiin perustuvia oikeasuhteisia vaatimuksia; kehottaa komissiota harkitsemaan, voisiko sopimusten jakamista pienempiin osiin käyttää yleisemmin kilpailun edistämiseksi ja suurten toimijoiden hallitsevan aseman estämiseksi, mutta toteaa samalla, että sopimuksia ei pitäisi jakaa, jos on olemassa todellinen teknologiaan tai tehokkuuteen liittyvä peruste olla tekemättä niin; korostaa, että jakamisella pienempiin osiin on erityistä merkitystä insinööri-, rakennus- ja suunnittelupalvelujen kannalta, koska se voi vahvistaa kilpailua, suojata pienten ja keskisuurten yritysten ja mikroyritysten mahdollisuuksia osallistua ja mahdollistaa erityisasiantuntemuksen kohdennetun hyödyntämisen; painottaa, että tarvitaan selkeät suuntaviivat, joissa määritetään, milloin sopimusten jakaminen on perusteltua; toteaa, että osiin jakaminen on myös tehokas keino ehkäistä sellaista alihankkijoiden ketjuttamista, jota on mahdoton toteuttaa;

80. suosittelee, että tarjoajat ja hankintaviranomaiset voisivat esittää puuttuvia todisteita hankintakehyksessä menettelyn myöhemmässä vaiheessa, mikä selkeyttäisi ja nopeuttaisi hankintamenettelyjä, esimerkiksi laajentamalla direktiivin 2014/24/EU 56 artiklan 3 kohdan soveltamista; suosittelee, että startup- ja pk-yritysten osallistumista edistetään mukauttamalla jäykkiä asiakirjavaatimuksia, joista aiheutuu kohtuutonta haittaa vasta perustetuille yrityksille; kehottaa tarvittaessa lisäämään kelpuuttamisperusteiden joustavuutta, jotta varmistetaan startup-yritysten oikeudenmukaiset mahdollisuudet hyödyntää hankintatilaisuuksia samalla kun säilytetään avoimuus ja kilpailu; korostaa, että joustavuus olisi otettava huomioon pyydettäessä pk-yrityksiltä tietoja aiemmista sopimuksista;

81. kehottaa komissiota varmistamaan, että julkisten hankintamenettelyjen saatavuutta ja avoimuutta parannetaan tarjoamalla helposti ymmärrettäviä yhteenvetotaulukoita tai yleiskatsauksia julkisista tarjouskilpailuista ja esittämällä niissä selkeästi suositellut hankinnan kohteena olevaa työtä tai palvelua koskevat tekniset eritelmät ja vaatimukset; pyytää komissiota ottamaan erityisesti huomioon yritykset, joilla on vähemmän

kokemusta ja joiden kannattaisi siksi käyttää näitä välineitä voidakseen ymmärtää ja tulkita hankinta-asiakirjoja paremmin;

82. palauttaa mieliin, että yhtäläiset osallistumismahdollisuudet julkisiin hankintamenettelyihin edellyttävät hankintaviranomaisten laatimien sääntöjen yksinkertaistamista ja selkeyttämistä;

83. korostaa, että hankintasopimuksista, kuten rakennushankkeista, saadut kokemukset osoittavat, että vaihtoehtoisten ehdotusten (vaihtoehtoisten tarjousten) salliminen auttaa hankintaviranomaisia hankkimaan palveluja innovatiivisemmin, tehokkaammin ja kustannustehokkaammin; painottaa, että innovatiivisten ratkaisujen sisällyttäminen hankintoihin on helpompaa, kun vaihtoehtoiset tarjoukset ovat yleisesti sallittuja, ja että yrittäjyyteen liittyvän osaamisen hyödyntämiseksi tehokkaasti julkisia hankintoja koskevissa sopimuksissa vaihtoehtoiset ehdotukset (vaihtoehtoiset tarjoukset) olisi yleensä sallittava, ellei hankintaviranomainen nimenomaisesti päätä sulkea niitä pois (opt-out); kehottaa komissiota tutkimaan vaihtoehtoisten ehdotusten (vaihtoehtoisten tarjousten) sallittavuutta direktiivin 2014/24/EU 45 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

84. kehottaa komissiota varmistamaan, että yhden kerran periaatetta sovelletaan johdonmukaisesti julkisiin hankintoihin kaikilla hallinnon tasoilla, jotta tarjoajien tarvitsee hallinnollisten rasitteiden vähentämiseksi toimittaa tietyt vakiotiedot viranomaisille ja hallinnolle vain kerran; ottaa huomioon, että monissa tapauksissa rasitteita voidaan vähentää ja tehokkuutta lisätä antamalla tarjoajien täyttää omia ilmoituksia vaatimustenmukaisuudesta sen sijaan, että ne toimittaisivat useita hallinnollisia asiakirjoja alkuvaiheessa; kehottaa komissiota määrittämään, missä tapauksissa tällaisia käytäntöjä voitaisiin soveltaa asianmukaisesti, ja varmistamaan samalla oikeudellisen selkeyden ja suojatoimet;

85. katsoo, että varattujen hankintasopimusten käyttö tiettyjen palveluiden hankinnassa on hyvä käytäntö, joka tukee yhteisötaloutta; ehdottaa, että pk-yrityksiä ja innovatiivisia markkinatoimijoita voitaisiin suosia silloin, kun menettelyssä saadaan toisiaan vastaavia tarjouksia, tai että suosimista voitaisiin toteuttaa varattujen sopimusten tai sopimuksen toteuttamiseen varatun osan avulla; korostaa tässä yhteydessä varattujen sopimusten tehokkuutta vammaisten henkilöiden työllistämisen tukemisessa julkisten hankintojen avulla, mutta toteaa, että niiden täytäntöönpanossa on vielä parantamisen varaa;

86. toteaa, että vaikka alihankinta mahdollistaa suuremman joustavuuden, erityistaitojen saatavuuden ja kustannussäästöt, se voi myös aiheuttaa riskejä, kuten heikentynyt vastuuvelvollisuus, lisääntynyt riski työntekijöiden oikeuksien loukkaamisesta ja tehokkaan täytäntöönpanon esteet; kehottaa komissiota arvioimaan niiden hankintasopimusten vaikutusta, joihin kuuluvien tehtävien

suorittamisesta vastaavat lähinnä toimeksisaajan palveluksessa olevat työntekijät, ja suosittelee, että julkisia hankintoja koskevissa säännöissä kannustettaisiin yrityksiä hankkimaan riittävästi sisäistä henkilöstöä niiden hankkeiden toteuttamiseksi, joista niille on myönnetty hankintasopimuksia; kehottaa komissiota vahvistamaan avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta koko toimitusketjussa, jotta voidaan lopettaa väärinkäytökset alihankinnassa ja suojella työntekijöiden oikeuksia, sekä harkitsemaan tarkkaan rajatun järjestelmän käyttöönottoa talouden toimijoiden ja alihankkijoiden yhteisvastuuta varten ja avoimuuden varmistamiseksi mukana olevien alihankkijoiden ja sen osuuden osalta, jonka toimeksisaaja aikoo teettää alihankintana;

87. kannattaa jouston lisäämistä sopimusten hinnoitteluun pidentämällä hankintaviranomaisten puitesopimusten enimmäiskestoa, ottamalla käyttöön säännöksiä, jotka mahdollistavat hintojen mukauttamisen suhteessa kustannusten kohtuuttomaan nousuun, jota tarjoaja ei olisi kohtuudella voinut ennakoida, esimerkiksi inflaation, raaka-aine- tai energiakustannusten nousun ja työlainsäädännön muutosten johdosta, ja joilla varmistetaan sopimusten kannattavuus aiheuttamatta taloudellista rasitetta viranomaisille, sekä laajentamalla neuvottelumenettelyä koskemaan kaikkia puitesopimuksen jälkeisiä sopimuksia;

88. panee merkille, että innovaatiohankintoja koskevia sääntöjä käytetään edelleen liian vähän; kehottaa arvioimaan tarvetta laatia lisäksi tieteellistä tutkimusta ja innovointihankkeita varten erityiset hankintasäännöt, joilla otetaan huomioon niiden ratkaiseva merkitys taloudellisen kasvun ja teknologisen edistyksen kannalta ja varmistetaan samalla julkisten resurssien tehokas käyttö; toteaa, että tarjoajien teollis- ja tekijänoikeuksia on suojeltava täydentävillä ja vankoilla säännöksillä, myös tarjousmenettelyn aikana;

89. katsoo, että julkisten ostajien ammattimaistamisen olisi oltava osa julkisten hankintamenetelmien parantamista EU:ssa; suhtautuu myönteisesti kansallisiin aloitteisiin, joilla pyritään auttamaan julkisia ostajia tutustumaan nykyiseen oikeudelliseen kehykseen ja käsitteisiin, kuten kohteen määrittelyyn ja asianmukaisten valinta- ja sopimuksentekoperusteiden suunnitteluun; pyytää komissiota kehittämään ja edistämään vastaavia ohjelmia EU:n tasolla keskittyen muiden kuin hintaperusteiden parempaan hyödyntämiseen laatimalla ”käyttövalmiita” ympäristöperusteita ja sosiaalisia perusteita;

90. korostaa voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden, kirkkojen ja yhteiskunnallisten yritysten ratkaisevaa panosta julkisissa hankinnoissa kaikkialla EU:ssa ja panee merkille niiden asiantuntemuksen, vahvat paikalliset yhteydet ja toteennäytetyt valmiudet tuottaa laadukkaita palveluja; painottaa, että on tärkeää ylläpitää ja edistää varattuja sopimuksia tehokkaana välineenä, jolla varmistetaan, että julkisilla hankinnoilla tuetaan laajempia

yhteiskunnallisia tavoitteita, yhteisötaloutta ja osallistuvien toimijoiden monimuotoisuutta; kehottaa siksi vahvistamaan jäsenvaltioiden ja hankintaviranomaisten olemassa olevaa mahdollisuutta varata osallistuminen julkisiin hankintamenettelyihin erityisesti voittoa tavoittelemattomille toimijoille; kehottaa komissiota vielä harkitsemaan direktiivin 2014/24/EU 77 artiklan mukaisia kolmen vuoden määräaikaa ja velvoitetta, jonka mukaan organisaatio ei ole saanut tarjota näitä palveluja kolmen edeltävän vuoden aikana;

91. kehottaa hyödyntämään paremmin direktiivin 2014/24/EU 71 artiklan 3 kohdassa säädettyä mahdollisuutta sallia suorat maksut alihankkijoille; kehottaa jäsenvaltioita edistämään viranomaisten toimeksisaajille ja alihankkijoille sekä toimeksisaajan alihankkijoille ja tavarantoimittajille suorittamien maksujen täydellistä avoimuutta ja jäljitettävyyttä;

92. kehottaa komissiota päivittämään välineitään, joilla se seuraa kilpailua julkisissa hankinnoissa; katsoo, että EU:n olisi kehittämällä markkina-analyysin menetelmiä ja teknologioita ja sisällyttämällä niihin kehittynyttä data-analytiikkaa ja tekoälyä pyrittävä edistämään sellaisia hankintaoloja, joilla taataan parempi kilpailukyky, oikeudenmukaisuus, avoimuus, strateginen arvo ja tasapuolisuus; katsoo, että tällaisten toimien avulla voidaan saada selkeämpi käsitys kilpailun vähäisyyteen julkisissa hankinnoissa liittyvästä ongelmasta ja tukea sellaisten uusien ehdotusten laatimista, joilla voidaan selkeyttää yritysten mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuihin;

°

° °

93. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.